NITIUM

INITIUM

CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS
C. F. CLAY, Manager
London: FETTER LANE, E.C.
Edinburgh: 100 PRINCES STREET

New York: G. P. PUTNAM'S SONS
Bombay, Calcutta and Madras: MACMILLAN AND CO., Ltd.
Toronto: J. M. DENT AND SONS, Ltd.
Tokyo: THE MARUZEN-KABUSHIKI-KAISHA

INITIUM

A FIRST LATIN COURSE ON THE DIRECT METHOD

BY

R. B. APPLETON

AND

W. H. S. JONES

Non invisa feres pueris munuscula parvis
HORACE

Cambridge:
at the University Press
1916

Cambridge:
PRINTED BY JOHN CLAY, M.A.
AT THE UNIVERSITY PRESS

PREFACE

THIS book is intended for Latin beginners who have spent a fortnight on purely oral work without seeing any text-book. How the preliminary lessons are conducted will be found in the "Teacher's Companion to *Initium*" published along with this volume.

The sections mark stages in the work, not separate lessons. The division into lessons must be made by the teacher himself so as to suit the peculiar needs of his class.

R. B. A.

W. H. S. J.

1 *January* 1916

I

IŪLIĪ EXITIUM

Persōnae: Iūlius Caesar, Brūtus, Cassius, Metellus, aliī.

Iūlius. Quis nōn adest?

Cassius. Cūnctī adsumus.

Iūlius. Amīcī, cūnctī adestis. Quid dēbēmus agere? Nōnne volt Metellus mihi dare libellum?

Brūtus. Ita, clārissime. Scīs populōs validōs vincere, bella fēlīciter gerere potes, bellōrum perīcula nunc Rōmānī nōn timent; itaque benevolum ergā amīcōs tē praestā.

Iūlius. Venī ad mē, Metelle. Quid vīs?

Metellus. Spectā libellum meum, Caesar. Pūblius meus in exiliō est. Revocā Pūblium ab exiliō, et sine ad amīcōs suōs redīre. Veniam, clārissime, dā.

Iūlius. Sed cūr mē ita rogās? Nōnne meritō in exiliō est? Num iniūstīs virīs veniam dare dēbeō? Quis culpās et flāgitia aequō animō tolerāre potest? Nōn dēbeō Pūblium ab exiliō revocāre.

Metellus. Nōlī nimis sevērus esse. Veniam Pūbliō dā amīcōrum tuōrum causā. Merita amīcōrum nōlī neglegere. Sī Pūblius est iniūstus, amīcī tuī sunt iūstī.

Iūlius. Nōn dēbeō iniūstus esse. Nōlō Pūblium revocāre.

Cassius. Adiuvāte nōs, Rōmānī. Iūlius volt esse tyrannus Rōmānōrum. Beneficia Rōmānīs praebēre nōnvolt. Nōlīte esse īgnāvī. Dēbēmus Iūlium necāre. Mēcum necāte tyrannum saevum. [*Iūlium gladiō petit.*]

Iūlius. [*Sē dēfendit.*] Cūr tē iniūstum et impium praestās, Cassī?

Brūtus. Ō saeve tyranne, necō tē, quia iniūstum tē praestās et amīcōs nōnvīs adiuvāre. [*Iūlium volnerat.*]

Iūlius. Et tū, Brūte? Sī amīcī mē volnerant, cūr in vītā manēre dēbeō? [*Cadit.*]

Brūtus et Cassius. Tyrannus est mortuus, amīcī. Rōma est lībera. Rōmānī sunt līberī et beātī. Gaudēte nōbīscum.

Exercitātiō

1. Quī sunt amīcī Iūliī?
2. Quālēs populōs vincere scit Caesar?
3. Quōrum perīcula nunc Rōmānī nōn timent?
4. Quālis homo est Pūblius Metellus?
5. Quālem sē praestat Cassius?

Adde partēs vocābulōrum omīssās.

6. Benevol— ergā amīcōs tē praestā.
7. Revocā Pūbli— ab exili— et sine ad amīc— suōs redīre.
8. Veniam Pūbli— dā amīcōrum tu— causā.
9. Necō tē quia iniūst— tē praestās et amīc— nōnvīs adiuvāre.
10. Rōma est līber—, Rōmānī sunt līber— et beāt—.

Ars Grammatica

Singulāriter.	*M.*	*F.*	*N.*
Nōm.	parv**us**	parv**a**	parv**um**
Voc.	parv**e**	parv**a**	parv**um**
Acc.	parv**um**	parv**am**	parv**um**
Gen.	parv**ī**	parv**ae**	parv**ī**
Dat.	parv**ō**	parv**ae**	parv**ō**
Abl.	parv**ō**	parv**ā**	parv**ō**
Plūrāliter.			
Nōm.	parv**ī**	parv**ae**	parv**a**
Voc.	parv**ī**	parv**ae**	parv**a**
Acc.	parv**ōs**	parv**ās**	parv**a**
Gen.	parv**ōrum**	parv**ārum**	parv**ōrum**
Dat.	parv**īs**	parv**īs**	parv**īs**
Abl.	parv**īs**	parv**īs**	parv**īs**
Singulāriter.			
Nōm.	libell**us**	fenestr**a**	verb**um**
Voc.	libell**e**	fenestr**a**	verb**um**
Acc.	libell**um**	fenestr**am**	verb**um**
Gen.	libell**ī**	fenestr**ae**	verb**ī**
Dat.	libell**ō**	fenestr**ae**	verb**ō**
Abl.	libell**ō**	fenestr**ā**	verb**ō**
Plūrāliter.			
N.V.	libell**ī**	fenestr**ae**	verb**a**
Acc.	libell**ōs**	fenestr**ās**	verb**a**
Gen.	libell**ōrum**	fenestr**ārum**	verb**ōrum**
Dat.	libell**īs**	fenestr**īs**	verb**īs**
Abl.	libell**īs**	fenestr**īs**	verb**īs**

Cassi**us**, *voc.* Cass**ī**, *gen.* Cass**ī** *vel* Cassi**ī**

Modus Imperātīvus

	I	II	III	IV
Sing.	puls**ā**	sed**ē**	surg**e**	aper**ī**
Plūr.	puls**āte**	sed**ēte**	surg**ite**	aper**īte**

II

DIALOGUS

M. = Magister. D. = Discipulus.

M. Quae sunt membra corporis?
D. Digitus, oculus, nāsus sunt membra corporis.
M. Bene respondēs. Quid nāsō facimus?
D. Olfacimus nāsō.
M. Quō īnstrūmentō olfacimus?
D. Nāsō olfacimus.
M. Quid nāsō olfacimus?
D. Odōrem nāsō olfacimus.
M. Quālem odōrem nāsō olfacimus?
D. Bonum odōrem et malum nāsō olfacimus.
M. Quot habēs oculōs?
D. Duōs habeō oculōs.
M. Quid oculīs facis?
D. Videō oculīs.
M. Quibus īnstrūmentīs vidēs?
D. Oculīs videō.
M. Quid oculīs vidēs?
D. Discipulōs et magistrum oculīs videō.
M. Quot discipulōs et quot magistrōs oculīs vidēs?
D. Multōs discipulōs et ūnum magistrum oculīs videō.
M. Quot digitōs habēs?
D. Decem digitōs habeō, quīnque ā sinistrā et quīnque ā dextrā.
M. Quid facis digitīs?
D. Stilum et libellum digitīs teneō.
M. Quibus īnstrūmentīs stilum et libellum tenēs?
D. Digitīs stilum et libellum teneō.

M. Aurēs et pēs et ōs sunt alia corporis membra. Quae sunt alia corporis membra?
D. Aurēs et pēs et ōs sunt alia corporis membra.
M. Quot habēs aurēs?
D. Duās habeō aurēs.
M. Quid facis auribus?
D. Audiō auribus.
M. Quibus īnstrūmentīs audīs?
D. Auribus audiō.
M. Quid auribus audīs?
D. Sonum auribus audiō.
M. Quot habēs pedēs?
D. Duōs habeō pedēs.
M. Quid facis pedibus?
D. Ambulō pedibus.
M. Quibus īnstrūmentīs ambulās?
D. Pedibus ambulō.
M. Et quid ōre facimus?
D. Edimus ōre.
M. Quid in ōre est?
D. In ōre est lingua, et dentēs.
M. Quid linguā facimus?
D. Respondēmus linguā.
M. Quō īnstrūmentō respondēmus?
D. Linguā respondēmus.
M. Quid dentibus facimus?
D. Mordēmus dentibus.
M. Quibus īnstrūmentīs mordēmus?
D. Dentibus mordēmus.
M. Quid dentibus mordēmus?
D. Cibum dentibus mordēmus.
M. Nunc librōs claudite et sine librīs respondēte.

Exercitātiōnēs

1. Qu**ō** īnstrūment**ō** olfaci**mus**?
2. Qu**ibus** īnstrūment**īs** vidē**mus**?
3. Quot digit**ōs** habē**s**?
4. Qu**ibus** īnstrūment**īs** audī**mus**?
5. Qui**d** faci**mus** ped**ibus**?
6. Qu**ō** īnstrūment**ō** respondē**mus**?
7. Qu**ibus** īnstrūment**īs** mordē**mus**?
8. Quot ped**ēs** habē**s**?
9. Quot aur**ēs** habē**s**?
10. Quot capit**a** habē**s**?

*Adde partēs vocābul**ōrum** omīss**ās**.*

1. Digit—, ocul—, nās— su**nt** membr**a** corpor**is**.
2. Odōr— nās**ō** olfaci**mus**.
3. Bon— odōr— et mal— nās**ō** olfaci**mus**.
4. Du— habe**ō** ocul**ōs**.
5. Ambul**ō** ped—.
6. In ōr— es**t** lingu**a**, et dent**ēs**.
7. Cib**um** dent— mordē**mus**.
8. Aur— audī**mus**.
9. Mult— discipul**ōs** et ūn— magistr**um** ocul— vide**ō**.
10. Ben— respondē**s**.

Ars Grammatica

Dēclīnātiō Tertia

	pēs, ped**is** (*m.*).	corpus, corpor**is** (*n.*).
Singulāriter.		
N.V.	pēs	corpus
Acc.	ped**em**	corpus
Gen.	ped**is**	corpor**is**
Dat.	ped**ī**	corpor**ī**
Abl.	ped**e**	corpor**e**

Plūrāliter.

N.V.	ped**ēs**	corpor**a**
Acc.	ped**ēs**	corpor**a**
Gen.	ped**um**	corpor**um**
Dat.	ped**ibus**	corpor**ibus**
Abl.	ped**ibus**	corpor**ibus**

III

MAGISTER EST IS QUĪ DOCET.

Magister. Hodiē art**em** grammatic**am** v**ōs** doce**ō**.

Titus. Ō magister, cūr semper m**ē** excruci**ās**? Semper enim grammatic**am** doc**ēs**, et e**am** nōn am**ō**.

Magister. Quid mīr**um**? Māgn**ī** enim est mōment**ī**. Sed nōl**ī** dīc**ere**, "grammatic**am** doc**ēs**, et e**am** nōn am**ō**"; dīc potius, "grammatic**am** doc**ēs**, qu**am** nōn am**ō**." T**ū**, Tit**e**, es puer qu**ī** grammatic**am** īgnōr**ās**. Aud**ī** h**ās** quoque sententi**ās**: discipul**us** est is qu**ī** disci**t**; lūsor est is qu**ī** lūdi**t**; victor is est qu**ī** vinci**t**; serv**a** est e**a** qu**ae** servi**t**; ego, qu**ī** doce**ō**, su**m** doctor; v**ōs**, qu**ī** disci**tis**, es**tis** discipul**ī**; part**ēs** corpor**is**, qu**ibus** scrībi**mus**, su**nt** digit**ī**; membr**um**, qu**ō** olfaci**mus**, est nās**us**. Nunc scrībi**te**. Ego enim exercitātiōn**ēs** iam recit**ō**.

Exercitātiōnēs

Verte "et eum" et cētera in relātīva.

1. Libell**um** habe**ō** et e**um** magister mi**hi** dedi**t**.
2. Tit**us** est puer et is art**em** grammatic**am** nōn ama**t**.
3. Fenestr**am** spect**ō** et e**a** apert**a** es**t**.
4. Apert**a** est fenestr**a** et e**am** spect**ō**.

5. Apertae sunt fenestrae et eās spectō.
6. Spectō fenestrās et eae sunt apertae.
7. Duōs habeō oculōs et eīs videō.
8. Duo mihi sunt libellī et eōs mēcum habeō.
9. Mārcus est discipulus et ēius caput pulsō.
10. Mārcus est discipulus et eī libellum dō.

Adde vocābulum omīssum.

1. Lectus est id in —— dormīmus.
2. Puer —— praemium dō bene respondet.
3. Puer —— spectō est Mārcus.
4. Discipulī —— libellōs teneō sunt Mārcus et Sextus.
5. Discipulī —— libellōs dō sunt Mārcus et Sextus.
6. Puer —— caput pulsō est Decimus.
7. Puer —— hōc mihi dedit est Pūblius.
8. Puerī —— praemia dō sunt bonī discipulī.
9. Puellās —— videō nōn amō.
10. Membrum —— olfacimus est nāsus.

Cōniunge hās bīnās sententiās.

1. Librum teneō; liber est ruber.
2. Titus est puer; Titus artem grammaticam nōn amat.
3. Fenestrās spectāmus; fenestrae sunt apertae.
4. Mārcus est discipulus: praemium eī dō.
5. Orbilius est magister; Titus est discipulus Orbilī.
6. Cassius et Brūtus sunt Rōmānī; eōrum linguam discimus.
7. Scūtum et gladius sunt arma; ea fert mīles.
8. Hominēs spectō; eī sunt mīlitēs.
9. Vōs bonī estis discipulī; vōbīs librōs dō.
10. Nōs magister docet; sapientēs sumus.

Ars Grammatica

	M.	F.	N.	M.	F.	N.
Singulāriter.				*Plūrāliter.*		
Nōm.	is	ea	id	eī (iī)	eae	ea
Acc.	eum	eam	id	eōs	eās	ea
Gen.	ēius	ēius	ēius	eōrum	eārum	eōrum
Dat.	eī	eī	eī	eīs (iīs)	eīs	eīs
Abl.	eō	eā	eō	eīs (iīs)	eīs	eīs
Singulāriter.				*Plūrāliter.*		
Nōm.	hīc	haec	hōc	hī	hae	haec
Acc.	hunc	hanc	hōc	hōs	hās	haec
Gen.	hūius	hūius	hūius	hōrum	hārum	hōrum
Dat.	huīc	huīc	huīc	hīs	hīs	hīs
Abl.	hōc	hāc	hōc	hīs	hīs	hīs
Singulāriter.				*Plūrāliter.*		
Nōm.	ille	illa	illud	illī	illae	illa
Acc.	illum	illam	illud	illōs	illās	illa
Gen.	illīus	illīus	illīus	illōrum	illārum	illōrum
Dat.	illī	illī	illī	illīs	illīs	illīs
Abl.	illō	illā	illō	illīs	illīs	illīs
Singulāriter.				*Plūrāliter.*		
Nōm.	quī	quae	quod	quī	quae	quae
Acc.	quem	quam	quod	quōs	quās	quae
Gen.	cūius	cūius	cūius	quōrum	quārum	quōrum
Dat.	cuī	cuī	cuī	quibus *vel* quīs		
Abl.	quō	quā	quō	quibus *vel* quīs		
Singulāriter.				*Plūrāliter.*		
Nōm.	ipse	ipsa	ipsum	ipsī	ipsae	ipsa
Acc.	ipsum	ipsam	ipsum	ipsōs	ipsās	ipsa
Gen.	ipsīus	ipsīus	ipsīus	ipsōrum	ipsārum	ipsōrum
Dat.	ipsī	ipsī	ipsī	ipsīs	ipsīs	ipsīs
Abl.	ipsō	ipsā	ipsō	ipsīs	ipsīs	ipsīs

Singulāriter.				*Plūrāliter.*		
Nōm.	alius	alia	aliud	aliī	aliae	alia
Acc.	alium	aliam	aliud	aliōs	aliās	alia
Gen.	(alīus	alīus	alīus)	aliōrum	aliārum	aliōrum
Dat.	aliī	aliī	aliī	aliīs	aliīs	aliīs
Abl.	aliō	aliā	aliō	aliīs	aliīs	aliīs

Singulāriter.				*Plūrāliter.*		
Nōm.	alter	altera	alterum	alterī	alterae	altera
Acc.	alterum	alteram	alterum	alterōs	alterās	altera
Gen.	alterius	alterius	alterius	alter- [ōrum	alter- [ārum	alter- [ōrum
Dat.	alterī	alterī	alterī	alterīs	alterīs	alterīs
Abl.	alterō	alterā	alterō	alterīs	alterīs	alterīs

Singulāriter.				*Plūrāliter.*		
Nōm.	īdem	eadem	idem	eīdem	eaedem	eadem
Acc.	eundem	eandem	idem	eōsdem	eāsdem	eadem
Gen.	ēiusdem	ēiusdem	ēiusdem	eōrun- [dem	eārun- [dem	eōrun- [dem
Dat.	eīdem	eīdem	eīdem	eīsdem *vel* īsdem		
Abl.	eōdem	eādem	eōdem	eīsdem *vel* īsdem		

IV

DĒ DISCIPULĪS

Mārcus. Pater meus est mīles; pūgnat et patriam contrā hostēs dēfendit; fortior est tuō patre.

Sextus. Sed sapientior est pater meus, et frāter mihi est audācior patre tuō.

Manlius. Avunculus meus omnium est audācissimus.

Decimus. Sed sapientior est patruus meus; Graecam linguam intellegit.

Quīntus. Quid enim dē necessāriīs? Alius aliō prūdentior vel audācior; quis iūdicāre potest? Sed dē

nōbīs ipsīs facile est iūdicāre. Quīn comparāmus? Uter prōcērior est? [*Alter alterī statūram suam comparat.*]

Mārcus. Prōcērior sum Quīntō.

Manlius. Sed ego prōcērior quam Mārcus.

Sextus. Ego autem Manliō prōcērior sum.

Decimus. Et ego tē prōcērior sum, Sexte.

Sextus. Ita enim vērō. Nōn equidem invideō. Sapientior saltem sum; mēns corporī praestat. Aenigmata audīte, et solvere temptāte. Prīmum audīte aenigma.

"Seu mea membra legis dextrōrsum, callide lēctor,
sīve sinistrōrsum, semper habēs eadem.
māxima sum nāvī spēs et fortūna colōnī,
dē mē dum crēscō supplicat ille deō."

Potesne solvere, Manlī?

Manlius. Minimē. Mārcum rogā. Ille mē est sapientior.

Mārcus. Manliō fortāsse sapientior sum, sed nōn possum hōc cōnicere. Quīntum rogā; ille multō sapientior est quam ego.

Quīntus. Nōn difficile est cōnicere. Est SEGES.

Sextus. Macte virtūte! Omnium sapientissimus es, Quīnte.

Quīntus. Sumne sapientior quam tū, Sexte?

Sextus. Ego nesciō. Aenigma nōbīs dīc.

Quīntus. Audīte igitur.

"Sum māgnō quī caelum umerīs mōlīmine portō;
vertis mē, sum fōrma iubēns intrāre choreās."

Sextus. Difficilius est meō aenigmate. Solvere nōn possum.

Omnēs. Dīc nōbīs respōnsum, Quīnte. Sapientior es Sextō.

Quīntus. Nōn ita difficile est. ATLĀS est respōnsum.

Sextus. Ego nōn intellegō.

Mārcus. Ō pudor! Stultior es nōbīs, Sexte. Nōnne Atlās caelum umerīs portat? et sī ATLĀS vertis fit verbum SALTĀ.

Exercitātiō

1. Quōmodo pater Mārcī fortior est Sextī patre?
2. Quōmodo patruus Decimī sapientior est aliīs?
3. Quis prōcērior est Mārcō?
4. Quis sapientior est Manliō?
5. Cūius aenigma difficilius est quam Sextī aenigma?

Adde partēs vocābulōrum omīssās.

6. Stultior es nō—, Sexte.
7. Tū sapientior es Sext—.
8. Difficilius est me— aenigmat—.
9. Alius ali— prūdentior vel audāc— est.
10. Magister est omnium sapient—.

Ars Grammatica

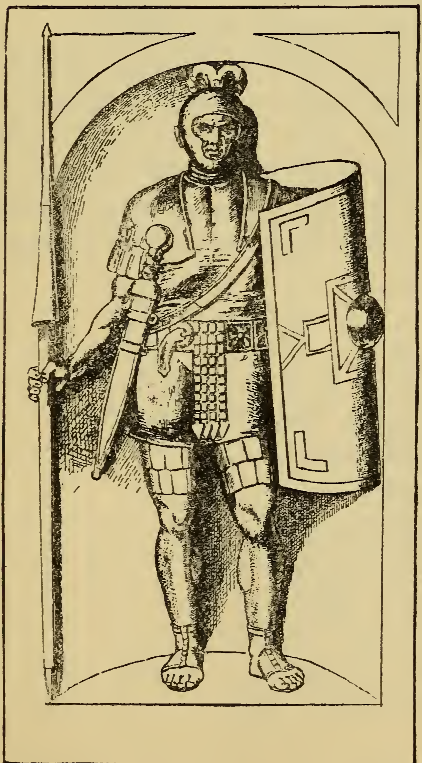
Gradūs Comparātiōnis

Gradus positīvus.	*Gradus comparātīvus.*	*Gradus superlātīvus.*
altus	altior	altissimus
fortis	fortior	fortissimus
audāx	audācior	audācissimus
sapiēns	sapientior	sapientissimus
difficilis	difficilior	difficillimus

	Singulāriter.		*Plūrāliter.*	
	M.F.	*N.*	*M.F.*	*N.*
N.V.	omnis	omne	omnēs	omnia
Acc.	omnem	omne	omnēs	omnia
Gen.	omnis		omnium	
D.Abl.	omni		omnibus	
	M.F.	*N.*	*M.F.*	*N.*
N.V.	sapiēns	sapiēns	sapientēs	sapientia
Acc.	sapientem	sapiēns	sapientēs	sapientia
Gen.	sapientis		sapientium	
D.Abl.	sapientī		sapientibus	

	Singulāriter.		*Plūrāliter.*	
	M.F.	*N.*	*M.F.*	*N.*
N.V.	altior	altius	altiōrēs	altiōra
Acc.	altiōrem	altius	altiōrēs	altiōra
Gen.	altiōris		altiōrum	
Dat.	altiōrī		altiōribus	
Abl.	altiōre		altiōribus	

possum
potes
potest
possumus
potestis
possunt

V

MĪLES ET CĪVIS

Mīles. Ego sum mīles.
Cīvis. Et ego sum cīvis.
Mīles. Armātus sum, arma habeō.
Cīvis. Togātus sum, togam habeō.
Mīles. Ego contrā hostēs Rōmānōrum pūgnō.
Cīvis. Ego dē negōtiīs Rōmānōrum cōnsulō.
Mīles. Arma mihi sunt galea, lōrīca, scūtum, pīlum, gladius, brācae, caligae.
Cīvis. Mihi sunt tunica, toga, calceī.
Mīles. Galea caput mihi tegit, lōrīca pectus, brācae crūra, caligae pedēs. Scūtō ā corpore volnera arceō, pīlō et gladiō hostēs volnerō et interficiō.
Cīvis. Tunica et toga corpus mihi tegunt, calceī pedēs.
Mīles. Ūtilis ego sum, quia patriam dēfendō.
Cīvis. Ego quoque sum ūtilis, quia patriae cōnsulō.

Exercitātiō

1. Cūr togātum nōmināmus cīvem?
2. Cūr armātum nōmināmus mīlitem?
3. Quid facit mīles?
4. Quid cīvis?
5. Quae sunt arma mīlitī?
6. Quid caput mīlitī tegit?
7. Quid scūtō facit?
8. Cūr ūtilis est mīles?
9. Cūr ūtilis est cīvis?
10. Uter utrō ūtilior est?

VI

SALŪTĀTOR

Salūtātor. [*Forēs pulsat*] Num dormiunt omnēs? Aperī iānuam!

Iānitor. Quis tam vehementer forēs pulsat? Num ardēmus?

Salūtātor. Salūtātor sum. Licetne mihi patrōnum salūtāre?

Iānitor. Cūr ita māne ades? Prīma modo est hōra; audī! gallus cantat.

Salūtātor. Errās; tardus est gallus, namque secunda iam est hōra. Ecce, aliī adsunt clientēs.

Clientēs aliī. Adestne patrōnus? Licetne nōbīs intrāre?

Iānitor. Intrāte omnēs. Dominus adest, sed eum vidēre nōnvoltis. Salūtant clientēs patrōnum, sed rē vērā petunt sportulās.

Clientēs. Sportulās nōbīs dā, pessime; necesse est sine morā abīre. [*Iānitor clientēs per vestibulum in ātrium dūcit.*]

Iānitor. Ecce, in mēnsā sunt sportulae. Accipite atque abīte. [*Clientēs sportulās capiunt et abeunt.*]

Salūtātor prīmus. Patrōnum nōn videō; patrōnum salūtāre volō.

Iānitor. In tablīnō epistulās scrībit. Sed, ecce, iam ad nōs venit.

Salūtātor. Salvē, optime. Tē laetus salūtō. Valēsne?

Patrōnus. Grātiās tibi agō; satis bene valeō. Tū bonus es cliēns; nōn modo sportulam accipere, sed etiam mē salūtāre vīs. Sportulam bonam tibi dō.

Salūtātor. Grātiās tibi agō, optime patrōne. Valē. [*Sportulam accipit, et per vestibulum exit: dum*

in viā stat sportulam īnspicit.] Multum inest. Ecce, caulem videō, duo ōva, aliquantulum pānis. Caulī fortāsse nōn ita viridis est color; lapidōsus est pānis.......Sed carnem olfaciō. [*Būbulam extrahit.*] O nāsum meum! [*Nāsum digitīs comprimit.*] Odor abōminandus est! Abōminandus patrōnus, iānitor abōminandus! [*Iānitōrem vocat.*] Heus tū! iterum pande forēs.

Iānitor. Quid, malum, clāmās? Dominō meō, bonō cīvī, patrōnō optimō maledīcis?

Salūtātor. Būbulam spectā, vel nāsum potius adhibē.

Iānitor. (*Būbulam olfacit.*) Bene olet carō. Nāsī, nōn carnīs, est culpa.

Salūtātor. Sī ita tibi placet, tibi licet habēre. Tū, quī ōstium pandis, pande ōs et admītte būbulam. Nōnne bene olet? Nōnne bene sapit? Ēs tōtam. Quid ita respuis? Admītte iterum. Dominus tuus, bonus cīvis, optimus patrōnus, optimam habet būbulam. Sed tū disce prōverbium:

"Māgna est vēritās et praevalet." Valē.

Exercitātiōnēs

1. Quid salūtātor facere volt?
2. Quid rē vērā petunt salūtātōrēs?
3. Ubi epistulās scrībit patrōnus?
4. Quotā hōrā adest salūtātor?
5. Ubi sunt sportulae?
6. Cūr patrōnus grātiās agit salūtātōrī?
7. Quid continet sportula?
8. Quid in sportulā olfacit salūtātor?
9. Quālis pānis in sportulā est?
10. Cūr būbulam respuit iānitor?

Adde partēs vocābulōrum omīssās.

1. Licetne nō— intrāre?
2. Iānitor client— per vestibulum in ātri— dūcit.
3. Caul— fortāsse nōn ita virid— est color.
4. Caul— videō, duo ōva, aliquantulum pān—.
5. Nās— digit— comprimit.
6. Dominō me— bonō cīv— maledīcis?
7. Māgn— est vēritās et praeval—.
8. Bene olet car—.
9. Patrōnus optim— optim— habet būbulam.
10. Salūtātor dum in vi— stat sportul— īnspicit.

VII

LŪDUS

[*Magister intrat.*]

Discipulī. Salvē, magister.

Magister. Salvēte, discipulī. Habētisne librōs et libellōs et stilōs?

Mārcus (*manum tollit*). Libellum nōn habeō, magister.

Lūcius. Stilum nōn habeō, magister.

Decimus. Librum nōn habeō, magister.

Magister. Ō puerōs abōminandōs! Oportet vōs omnia semper vōbīscum adferre.

Mārcus. Novum libellum, sīs, mihi dā, magister.

Magister. Tū, Sexte, novum libellum Mārcō dā. [*Sextus libellum Mārcō dat.*]

Mārcus. Grātiās tibi agō.

Magister. Et tū, Quīnte, stilum Lūciō dā. [*Quīntus stilum Lūciō dat.*]

Lūcius. Grātiās tibi agō.

Magister. Et tū, Antōnī, librum Decimō dā. [*Antōnius librum Decimō dat.*]

Decimus. Grātiās tibi agō.

Magister. Nunc oportet nōs recitāre. Aperīte librōs. [*Mārcus lūdit.*] Ō pessime, abōminande, scelerātissime, lūdis. Cape caput tū, et, tū, pedēs tenē. Nunc in umerōs eum tollite, dum ego virgīs caedō.

Mārcus. Ō magister, parce, parce! Ō tergum meum, quantum dolet! Ō! Ō!

Magister. Nunc sedē, et nōlī iterum lūdere dum ego doceō.

Mārcus. Nōnne audīs sonum, magister? Iānuam pulsat advena.

Magister. Audiō. Iānuam aperī, Mārce.

[*Mārcus iānuam aperit. Physiōgnōmōn intrat.*]

Physiōgnōmōn. Salvē, magister. Salvēte, discipulī. Ego sum physiōgnōmōn.

Magister. Salvē, tū quoque, ō physiōgnōmōn. Sed cūr ad nōs venīs?

Physiōgnōmōn. Licetne mihi capita puerōrum pertractāre et mōrēs nātūramque cūiusque expōnere?

Magister. Licet tibi hōc facere, sī potes. Surgite, puerī, et ad physiōgnōmonem venīte.

[*Physiōgnōmōn Decimī caput pertractat.*]

Physiōgnōmōn. Tumōrem māgnum sentiō. Tū es puer sapiēns, īmmō vērō sapientissimus.

Decimus (*Mārcō in aurem dīcit*). Pater mihi hunc tumōrem calceō suō fēcit.

Physiōgnōmōn. Nunc tū venī. [*Digitō Mārcum dēmōnstrat.*] Quid est tibi nōmen?

Mārcus. Mārcus est mihi nōmen.

[*Physiōgnōmōn caput Mārcī pertractat.*]

Physiōgnōmōn. Trēs habēs māgnōs tumōrēs; ūnum ā dextrā, ā sinistrā duōs. Omnium sapientissimus es.

Mārcus (*submīssā vōce*). Tumōrēs in capite sunt, quia herī ad terram cecidī.

Lūcius. Ō physiōgnōmōn, et magistrī, sīs, caput pertractā.

Physiōgnōmōn. Licetne mihi caput tuum pertractāre, domine?

Magister. Ego nōn recūsō. [*Physiōgnōmōn caput magistrī pertractat.*]

Physiōgnōmōn. Ūnus, duo, trēs, quattuor, quīnque, sex, septem, octō, novem, decem! Tumōrēs tuōs numerāre nōn possum! Tōtum caput plēnum est tumōribus. Īmmō vērō nōn caput, sed tumōrēs, habēs. Omnium stultissimus, crūdēlissimus....

Magister (*interpellat*). Tacē, īnsānissime! [*Ferulam suam capit, et physiōgnōmonis caput pulsat.*] Nunc, accipe tū quoque capitis tumōrem. Ūnum, duōs, trēs, quattuor, quīnque, sex, septem, octō, novem, decem!

[*Physiōgnōmonem ē lūdō expellit.*]

Ars Grammatica

Tempus Perfectum

I	II	III	IV
pulsāvī	sēdī	surrēxī	aperuī
pulsāvistī	sēdistī	surrēxistī	aperuistī
pulsāvit	sēdit	surrēxit	aperuit
pulsāvimus	sēdimus	surrēximus	aperuimus
pulsāvistis	sēdistis	surrēxistis	aperuistis
pulsāvērunt	sēdērunt	surrēxērunt	aperuērunt

fuī
fuistī
fuit
fuimus
fuistis
fuērunt

VIII

DĒ LŪDŌ

Hodiē in lūdō discimus; stilō et cērīs incumbimus; omnēs dolēmus. Herī tamen rīsimus; nam physiōgnōmōn vēnit, quī capita omnium pertractāvit. Tumōrem māgnum in capite Decimī invēnit; etiam magistrī caput pertractāvit, et decem tumōrēs invēnit! Īmmō vērō tumōrēs magistrī ēnumerāre nōn potuit. Nōs discipulī iterum atque iterum rīsimus, sed magister ferulam suam rapuit, quā physiōgnōmonem pulsāvit atque omnīnō ē lūdō dēpulit. Herī fēlīcēs fuimus; hodiē miserī sumus, stilō et cērīs incumbimus, nōn rīdēmus. Nōn tamen semper miserī sumus in lūdō. Nōnnunquam magister fābulās nōbīs nārrat. Optimam ōlim nārrāvit fābulam, quam ego nunc vōbīs nārrō. Nōn omnia possumus omnēs, ut dīcit Vergilius poēta, neque ego sum magister, sed nārrāre temptō.

Fābula dē rēge quōdam.

Rēx quīdam animī causā ōlim secundum ōceanī lītus ambulat, cuī ūnus ex assentātōribus, "Ō rēx omnipotēns," inquit, "quī hominēs, quī mare, quī terram regis! Quid nōn potes facere? Tibi terra, caelum, ōceanus dēnique pāret." At rēx tālia audiēns hominis vānam assentātiōnem reprehendit, et, "Nūgās," inquit, "nārrās. Spectā enim." Simul atque haec dīxit, alium quendam iūssit sellam prope mare appōnere, et postquam ille sellam apposuit, rēx cōnsēdit, et crūra sua ūsque ad undās extendit. Simul undās propius accēdere vetuit. Aestus tamen nihilōminus sē incitāvit, et mox pedēs rēgis madefēcit; quī statim eīdem assentātōrī, "Spectā," inquit, "quem nūper omnipotentem vocāvistī rēgem, cuī hae saltem undae nōn pārent. Ut tū omnipotentem rēgem mē nūper vocāvistī, ita ego tē stultissimum assentātōrem nunc vocō."

Exercitātiōnēs

I

Verte in tempus praesēns.

1. Magister puerōs docuit.
2. Sextus libellum Mārcō dedit.
3. Physiōgnōmōn caput magistrī pertractāvit.
4. Mārcus in terram cecidit.
5. Physiōgnōmōn tumōrēs magistrī ēnumerāre nōn potuit.

Verte in tempus perfectum.

6. Rēx secundum ōceanī lītus ambulat.
7. Rēx assentātōrem reprehendit.
8. Nūgās nārrās.
9. Tē stultissimum vocō.
10. Stilō et cērīs incumbimus.

II

1. Cūr magister virgīs caedit Mārcum ?
2. Quid facere volt physiōgnōmōn ?
3. Cūr Decimus in capite habet tumōrem ?
4. Cūr Mārcus in capite habet tumōrēs ?
5. Quōmodo lūdī magister capitis tumōrem physiōgnōmonī fēcit ?

Adde partēs vocābulōrum omīssās.

6. Tū, Sexte, novum libell— Mārc— dā.
7. Licetne mihi capit— puer— pertractāre ?
8. Trēs māgnōs tumōr— habēs, ūn— ā dextr—, ā sinistr— duōs.
9. Tumōrēs tu— numer— nōn possum.
10. Physiōgnōmon— magister ē lūd— dēpellit.

IX

PRŌMĪSSOR

Lūdum nostrum frequentat discipulus quī semper multa prōmīttit, nunquam tamen ea facit quae prōmīttit. Itaque appellāmus eum "Prōmīssōrem." Sī pater iubet eum surgere, "Surgam," inquit, nōn tamen surgit. Sī māter iubet ad lūdum fēstīnāre, "Fēstīnābō," inquit, sed lentē ambulat. Sī magister rogat, "Poterisne pēnsum facere?" ille, "Poterō," respondet, nōn tamen facit. Herī magister nōs iūssit scrībere, et, "Scrībēmus," respondimus omnēs. Statim scrībere incēpimus, ille tamen immōtus mānsit. Quid faciēmus tam īgnāvō puerō? Pater dēbet dīcere, "Dōnum tibi dabō," dare tamen nihil.

Exercitātiō

Verte in tempus futūrum.

1. Lūdum nostrum multī discipulī frequentant.
2. Pater discipulum iubet surgere.
3. Domum abīmus.
4. Magister nōs virgīs caedit.
5. Physiōgnōmōn capita puerōrum pertractat.
6. Titus artem grammaticam nōn amat.
7. Vōs lūditis.
8. Discipulus immōtus manet.
9. Omnēs scrībere incipiunt.
10. Bene possumus respondēre.

Ars Grammatica

Tempus Futūrum

I	II	III	IV
pulsābō	sedēbō	surgam	aperiam
pulsābis	sedēbis	surgēs	aperiēs
pulsābit	sedēbit	surget	aperiet
pulsābimus	sedēbimus	surgēmus	aperiēmus
pulsābitis	sedēbitis	surgētis	aperiētis
pulsābunt	sedēbunt	surgent	aperient

erō
eris
erit
erimus
eritis
erunt

X

NOVERCA ET PRĪVĪGNUS

Ōlim erat iniūsta noverca, cuī prīvīgnus rēx. Hunc rēgem interficere cōnstituit, nam fīlium suum rēgem creāre cupiēbat. Diū occāsiōnem frūstrā exspectābat, sed tandem eī sīc prōsperē cēssit cōnsilium. Vīlla novercae prope silvam stābat, ubi cottīdiē rēx prīvīgnus cum comitibus suīs ferās captābat. Per hanc silvam rēx quondam, ut mōs, equitābat; undique ērumpēbant ferae, quae sē in fugam statim dabant; vēnātōrēs quisque suum equum incitābant; omnēs ferās urgēbant. Subitō autem equus rēgis claudicāre incēpit; aliōs aequāre nōn iam poterat. Cēterī igitur rēgem superāvērunt, quī sōlus, ab omnibus dēstitūtus, ad vīllam novercae, quae in proximō erat, sē contulit. Simul atque noverca prīvīgnum suum appropinquantem vīdit, servō cuīdam fidēlī pugiōnem dedit, eumque iūssit rēgem imprūdentem ā tergō percutere. Ipsa rēgī obviam iit, cuī statim ille sitiēns, "Salvē," inquit, "cārissima. Ut sitiō! Sōl mediō caelō ārdet. Ut dīcit Vergilius noster:—

> Nunc etiam pecudēs umbrās et frīgora captant.

Potesne mihi pōtum dare?" Itaque noverca prīvīgnō pōculum reverenter dedit, quod rēx equō īnsidēns statim hauriēbat. At servus ā tergō appropinquāvit, rēgemque bibentem pugiōne percussit.

Vīvēbat quondam, spectā, mātrōna senīlis,
cuī fuit, haud multō iūnior ipse, canis.
os dare iēiūnō catulō mātrōna senīlis
cōnstituit; properat prōmere larga penum.
sed fuit omnīnō vacua illa penāria cella
victū: iēiūnus sīc caret osse canis.

Exercitātiō

Verte in tempus imperfectum.

1. Prīvīgnus novercae est rēx.
2. Tū cum comitibus tuīs per silvam equitās.
3. Titus artem grammaticam nōn amat.
4. Equus claudicat.
5. Domum redīmus.

6. Vōs omnēs clāmātis.
7. Servus rēgem pugiōne percussit.
8. Omnēs effugiunt.
9. Mātrōna senīlis os dare iēiūnō canī properat.
10. Canis osse caret.

Ars Grammatica

Tempus Imperfectum

	I	II	III	IV
eram	pulsābam	sedēbam	surgēbam	aperiēbam
erās	pulsābās	sedēbās	surgēbās	aperiēbās
erat	pulsābat	sedēbat	surgēbat	aperiēbat
erāmus	pulsābāmus	sedēbāmus	surgēbāmus	aperiēbāmus
erātis	pulsābātis	sedēbātis	surgēbātis	aperiēbātis
erant	pulsābant	sedēbant	surgēbant	aperiēbant

XI

DĒ PUERŌ QUĪ AEGRŌTAT

Puer quī aegrōtat māne ē lectō nōn surgit, neque vestēs induit, neque per scālās dēscendit. Māter ad puerum venit, cuī, "Cūr," inquit, "ē lectō nōn surrēxistī? Cūr vestēs nōn induistī?" Cuī puer, "Ō māter," inquit, "aegrōtō. Ex capite, ex ventre labōrō." Deinde māter medicum quaerit; medicus venit et puerō, "Linguam," inquit, "mihi mōnstrā." Puer linguam extendit, et medicus, "Ō tē miserum," exclāmat, "pessima est lingua; oportet tē medicāmentum bibere. Medicāmentum tibi mittam." Deinde puer dormit, namque nox advenit. Ut Vergilius poēta dīcit:

Et iam summa procul vīllārum culmina fūmant,
māiōrēsque cadunt altīs dē montibus umbrae.

ĪNSULA INCŌGNITA

Spectā tabulam pīctam. Terra, quam vidēs, est īnsula; ita enim nōmināmus terram quam tōtam mare cingit. Fortāsse rogābis, "Ubi est haec īnsula?" Facile est rogāre, sed respondēre difficile, īmmō vērō difficillimum. Equidem vērō nesciō; īmmō vērō omnēs nesciunt. Quam ob rem īnsulam incōgnitam nōminō, namque incōgnitum est id quod omnēs nesciunt. Sed quamquam incōgnita, pulcherrima est īnsula. In āëre volant avēs; in marī sunt piscēs. Vidēsne quoque māgna illa mōnstra quae in marī natantia lītorī appropinquant? Haec nōmināmus balaenās, quae dum natant aquam in āëra ēiciunt. Nōnnūllī hominēs quoque in marī natāre temptant. Ipsā in terrā multae et pulcherrimae crēscunt arborēs. Quid enim arbore pulchrius esse potest? Nōnne Vergilius poēta dīcit:

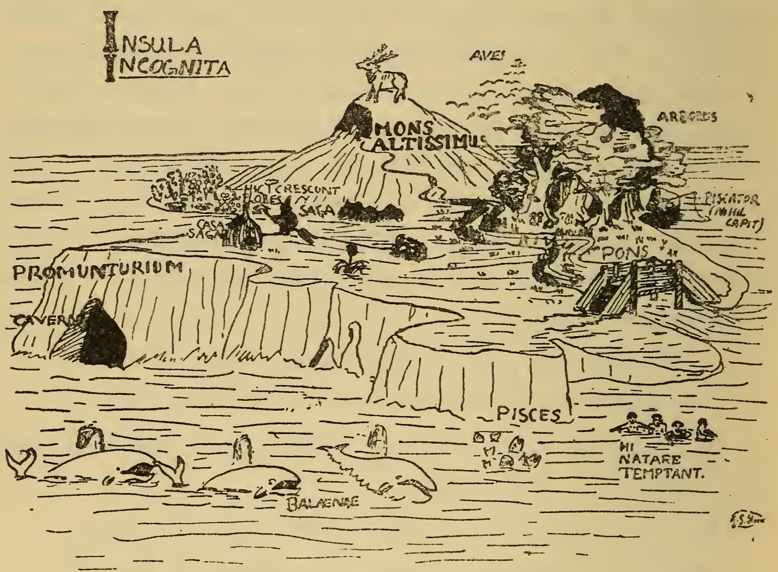
Fraxinus in silvīs pulcherrima, pīnus in hortīs,
pōpulus in fluviīs, abiēs in montibus altīs?

Alia quoque verba ēiusdem poētae bene dēscrībunt īnsulam nostram. Dīcit enim:

Et nunc omnis ager, nunc omnis parturit arbōs;
nunc frondent silvae, nunc fōrmōsissimus annus.

Hanc īnsulam habitat sāga quaedam. Sāga est fēmina quae magicam artem scit. Nōn omnia possumus omnēs, dīcit Vergilius, sed sāga quidlibet facere potest. Magicīs suīs artibus potest vel lūnam caelō dēdūcere, nec nōn animās ex īmīs sepulchrīs excīre. Et nunc, ut in tabulā pīctā vidēs, scōpīs īnsidēns per āëra perinde āc avis volat. Volat enim ad casam suam, quae prope mare in lītore stat. Haud procul ab hāc casā est prōmunturium, in quō est māgna spēlunca vel caverna. Hīc habitat mōnstrum terribile, quod vidēre nōn potes, nam sub mare balaenās ad lītus fugat. Sed adest certē, quamquam in praesentī nōn appāret. Quod balaenae bene

sciunt; itaque celeriter effugiunt. Namque mōnstrum quam māximē timent. Et iūre timent. Tria enim habet capita; cuīque capitī sunt terna ōra, oculī dēnī, et prō crīnibus anguēs, quī linguīs vibrantibus ōra sībila lambunt. Sed alia dē hōc mōnstrō nōn nārrābō; nōn enim tē terrēre volō, ut mōnstrum balaenās terret. Ad īnsulam redībimus.

In mediā īnsulā altissimus stat mōns; in summō monte stat cervus. Ē monte fluit rīvulus, nunc quidem nōn ita māgnus. Sed nōnnumquam postquam pluit, vel ut dīcit Vergilius:

Iūppiter et laetō dēscendit plūrimus imbrī,

iam fluvius vehementer ruit

et rapidus montānō flūmine torrēns
sternit agrōs, sternit sata laeta boumque labōrēs
praecipitēsque trahit silvās.

Trāns fluvium fert pōns, prope quem est piscātor quī nūllōs tamen piscēs capit; omnēs enim, ut vidēs, in aliā maris

parte natant. Sed satis, ut putō, iam nārrāvī. Vōs, discipulī, mihi respondēte dē īnsulā rogantī. Ubi est casa sāgae? Tū, Sexte, respondē. Incipe, parve puer.

Magister multa interrogat.

XII

CURSUS MARITIMUS

Pater. Tite, Tite, surge. Sex iam diēs cubās.

Titus. At, mī pater, surgere nōn possum. Prīmō hūius cursūs diē aegrōtāvī, et secundō, et tertiō, et quārtō, et quīntō, et sextō; adhūc nauseā labōrō.

Pater. Nūgās! Minus iam tumidīs aestuat mare flūctibus, et portuī cuīdam appropinquāmus.

Titus. Nōn nūgās, sed vēra dīcō. Ecce, tremunt manūs, tremunt genua. Stāre nōn possum.

Pater. Itane? Nōnne mē fallis? Fortāsse vēra dīcis, nam pallidus es vīsū, et voltūs tuī speciēs mihi displicet. Sed sī in lectulō quiēscēs, nōlī tempus perdere. Orbilius ipse hanc nāvem herī ascendit, quī tē rēs aliquot grammaticās docēbit. Ego eum iam vocābō. Nōndum enim didicistī:

portus	rēs
portum	rem
portūs	reī
portuī	reī
portū	rē
portūs	rēs
portūs	rēs
portuum	rērum
portibus	rēbus
portibus	rēbus

Titus. Ō parce mihi, mī pater. Etsī displicet mihi nausea, magis displicent rēs grammaticae. Abī, abī, nausea, sine mē surgere et ambulāre. Rēbus grammaticīs studēre omnīnō nōn possum. Ecce, pater, stō.

Pater. Ō rem mīrābilem! Quam celeriter convaluistī! Nōn modo magister sapiēns est Orbilius, sed etiam callidissimus medicus.

Ars Grammatica

Dēclīnātiō Quārta

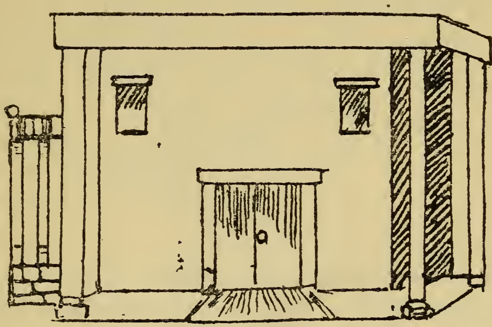
Singulāriter		
N.V.	manus	cornu
Acc.	manum	cornu
Gen.	manūs	cornūs
Dat.	manuī	cornuī *vel* cornū
Abl.	manū	cornū
Plūrāliter		
N.V.	manūs	cornua
Acc.	manūs	cornua
Gen.	manuum	cornuum
Dat.	manibus	cornibus
Abl.	manibus	cornibus

Dēclīnātiō Quīnta

	Singulāriter	*Plūrāliter*
N.V.	diēs	diēs
Acc.	diem	diēs
Gen.	diēī	diērum
Dat.	diēī	diēbus
Abl.	diē	diēbus

XIII

AEDĒS IACCHI

Aspicis hīc aedēs quās aedificāvit Iacchus.

Frūmentumque vidēre licet; nam cōpia māgna intrā aedēs posita est quās aedificāvit Iacchus.

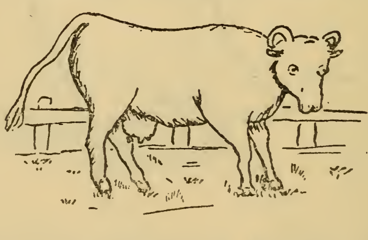
Frīgora mūs fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,
quī sibi frūmentī sōlus cōnsūmpsit acervum
intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.

Occīdit fēlēs miserum saevissima mūrem,
frīgora quī fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,
et sibi frūmentī sōlus cōnsūmpsit acervum
intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.

At fēlem canis hīc īnfēstō dente momordit,
quae miserē occīdit parvum saevissima mūrem,
frīgora quī fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,
et sibi frūmentī sōlus cōnsūmpsit acervum
intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.

Haec tamen est ingēns tibi bōs, cuī cornua torta,
quae pāscēbātur prātō, cornūque petīvit

īnfēstum catulum, fēlem quī dente momordit,
quae miserē occīdit parvum saevissima mūrem,
frīgora quī fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,
et sibi frūmentī sōlus cōnsūmpsit acervum
intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.

Haec erat, aerumnīs cōnfecta, miserrima virgō,
mulgēbatque bovem māgnam, cuī cornua torta,
quae pāscēbātur prātō, cornūque petīvit
īnfēstum catulum, fēlem quī dente momordit,
quae miserē occīdit parvum saevissima mūrem,
frīgora quī fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,
et sibi frūmentī sōlus cōnsūmpsit acervum
intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.

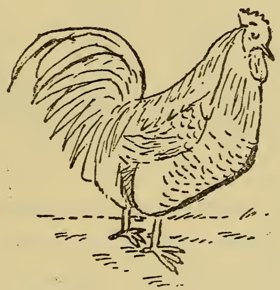
Sordidus hīc iuvenis, cuī tam pannōsus amictus,
assiduē cupiēns hanc importūnus amābat
quae fuit, aerumnīs cōnfecta, miserrima virgō,
mulgēbatque bovem māgnam, cuī cornua torta,
quae pāscēbātur prātō, cornūque petīvit

īnfēstum catulum, fēlem quī dente momordit,
quae miserē occīdit parvum saevissima mūrem,
frīgora quī fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,
et sibi frūmentī sōlus cōnsūmpsit acervum
intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.

Hīc tamen, ecce, caput rāsus tōnsusque sacerdōs,
quī iuvenī maestam dedit hanc miseramque puellam,
huīc spōnsam iuvenī, cuī tam pannōsus amictus,
quī semper cupiēns hanc importūnus amābat
quae fuit, aerumnīs cōnfecta, miserrima virgō,
mulgēbatque bovem māgnam, cuī cornua torta,
quae pāscēbātur prātō, cornūque petīvit
īnfēstum catulum, fēlem quī dente momordit,
quae miserē occīdit parvum saevissima mūrem,
frīgora quī fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,
et sibi frūmentī sōlus cōnsūmpsit acervum
intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.

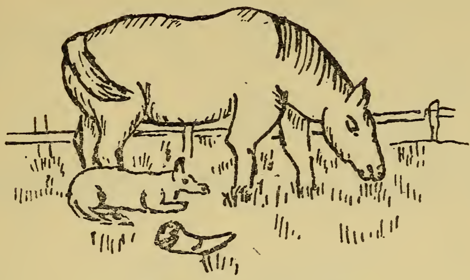

Hīc gallus; quī sub lūcem cantāre solēbat
improbus, atque sacerdōtis perrumpere somnōs,
quī, pius atque caput rāsus tōnsusque rotundum,
maerentem iuvenī dedit hanc miseramque puellam,
huīc spōnsam iuvenī, cuī tam pannōsus amictus,
quī semper cupiēns hanc importūnus amābat
quae fuit, aerumnīs cōnfecta, miserrima virgō,
mulgēbatque bovem māgnam, cuī cornua torta,
quae pāscēbātur prātō, cornūque petīvit
īnfēstum catulum, fēlem quī dente momordit,
quae miserē occīdit parvum saevissima mūrem,
frīgora quī fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,

et sibi frūmentī sōlus cōnsūmpsit acervum
intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.

Agricola hīc prūdēns mandāverat hordea sulcīs,
unde cibum gallō poterat praestāre canentī,
huīc gallō quī sub lūcem cantāre solēbat
improbus, atque sacerdōtis perrumpere somnōs,
quī, pius atque caput rāsus tōnsusque rotundum,
maerentem iuvenī dedit hanc miseramque puellam,
huīc spōnsam iuvenī, cuī tam pannōsus amictus,
quī semper cupiēns hanc importūnus amābat
quae fuit, aerumnīs cōnfecta, miserrima virgō,
mulgēbatque bovem māgnam, cuī cornua torta,
quae pāscēbātur prātō, cornūque petīvit
īnfēstum catulum, fēlem quī dente momordit,
quae miserē occīdit parvum saevissima mūrem,
frīgora quī fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,
et sibi frūmentī sōlus cōnsūmpsit acervum
intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.

Agricolae spectās cornū, canem, equumque superbum,
grandia quī prūdēns mandāverat hordea sulcīs,
unde cibum gallō poterat praestāre canentī,
huīc gallō quī sub lūcem cantāre solēbat
improbus, atque sacerdōtis perrumpere somnōs,
quī, pius atque caput rāsus tōnsusque rotundum,
maerentem iuvenī dedit hanc miseramque puellam,
huīc spōnsam iuvenī, cuī tam pannōsus amictus,
quī semper cupiēns hanc importūnus amābat
quae fuit, aerumnīs cōnfecta, miserrima virgō,
mulgēbatque bovem māgnam, cuī cornua torta,
quae pāscēbātur prātō, cornūque petīvit
īnfēstum catulum, fēlem quī dente momordit,
quae miserē occīdit parvum saevissima mūrem,
frīgora quī fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,
et sibi frūmentī sōlus cōnsūmpsit acervum
intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.

Exercitātiō

Verte in tempus plūsquam perfectum.

1. Iacchus aedēs aedificāvit.
2. Titus artem grammaticam nōn amat.
3. Haec nōn bene intellegō.
4. Fēcistīne pēnsum tuum?

5. Mūs frumentī acervum cōnsūmpsit.
6. Mārcus et Quīntus ā lūdō sē abstinuērunt.
7. Vōs errātis.
8. Gallus sacerdōtem excitāvit.
9. Discipulī rīdent.
10. Et iam summa procul vīllārum culmina fūmant.

Ars Grammatica

Tempus Plūsquam perfectum

I	II	III	IV
pulsāveram	sēderam	surrēxeram	aperueram
pulsāverās	sēderās	surrēxerās	aperuerās
pulsāverat	sēderat	surrēxerat	aperuerat
pulsāverāmus	sēderāmus	surrēxerāmus	aperuerāmus
pulsāverātis	sēderātis	surrēxerātis	aperuerātis
pulsāverant	sēderant	surrēxerant	aperuerant

XIV

DOLUS

Ōlim mīlitēs oppidum obsidēbant, quod vī et armīs nūllō modō expūgnāre poterant. Dolum igitur hūiusmodī excōgitāvērunt. Oppidānum quemdam cāsū domum noctū redeuntem cēpērunt, quem sīc statim admonuērunt: "Ad portam statim accēde, et cum cūstōdēs excitāveris haec verba eīs dīc, 'Adsunt mēcum mercātōrēs quīdam; itinere iam fessī sunt. Sī igitur portās aperueritis, hī ad dēversōrium sē recipient, multumque pecūniae vōbīs dabunt.'" Hōc tamen oppidānus, quī nihil patriā antīquius habēbat, facere recūsāvit. Mīlitēs igitur cruciātū āc suppliciō eum torquēre incēpērunt,

et, "Nisi," exclāmāvērunt, "iūssa sine morā fēceris, tē trucīdābimus." Oppidānus igitur cūstōdēs excitāvit, quibus, "Adsunt," inquit, "mēcum mercātōrēs quīdam; itinere iam fessī sunt. Sī igitur portās aperueritis, hī ad dēversōrium sē recipient, multumque pecūniae vōbīs dabunt." Itaque cūstōdēs portās pandunt; mīlitēs eās occupāvērunt, cūstōdēs obtruncāvērunt, oppidum intrāvērunt, omnia dīripuērunt.

Frīgida vīx caelō noctis dēcēsserat umbra
cum rōs in tenerā pecorī grātissimus herbā.

PRAEFECTUS AERĀRIŌ

Ōlim erant duo hominēs, quōrum uterque praefectus aerāriō fierī cupiēbat. Ambō igitur ad rēgem sē contulērunt; deinde alter, "Ō rēx," inquit, "sī mē aerāriō praefēceris, ego tibi multum pecūniae dabō." Rēx autem alterī, "Et quid tū," inquit, "mihi dabis, sī ego tē praefēcerō?" Cui respondit alter, "Ego tibi, ō rēx, sī mē aerāriō praefēceris, nihil pecūniae quidem dabō, sed animō fidēlī aerārium cūrābō." Eum igitur rēx aerāriō praefēcit.

Exercitātiō

Adde verba.

1. Cum cūstōdēs (excitāre) haec verba dīc.
2. Sī igitur portae (aperīre) mercātōres ad dēversōrium sē recipient.
3. Nisi iūssa (facere) vōs trucīdābō.
4. Sī tē aerāriō (praeficere) quid mihi dabis?
5. Sī rēx mē aerāriō (praeficere) eī pecūniam dabō.

Ars Grammatica

Tempus Futūrum et perfectum

I	II	III	IV
pulsāverō	sēderō	surrēxerō	aperuerō
pulsāveris	etc.	etc.	etc.
pulsāverit			
pulsāverimus			
pulsāveritis			
pulsāverint			

XV

ITER ĀERIUM

Daedalus. Ecce, pennās perfēcī bīnās. Tū, fīlī, aptā meās meīs umerīs, et ego tuīs tuās aptābō.

Īcarus. Sed ubi est cēra?

Daedalus. Humī est, prope ipsās pennās.

Īcarus. Sed sine īgnī cēram liquefacere nōn poterō.

Daedalus. Ō mē immemorem! Domī īgnem relīquī. Redīte, servī, domum et afferte īgnem.

Īcarus. Affīxae sunt pennae. Nunc sum volātūrus.

Daedalus. Nōlī, Īcare, sōlī appropinquāre. Sī altius volāveris, cēra fortāsse liquēscet, et tū cadēs. Volā ad orientem.

Īcarus. Ut grātum est volāre! Quae est urbs illa, mī pater?

Daedalus. Ephesus est. Ephesī est templum Diānae. Ephesum iam advēnimus. Nunc Ephesō abīmus et Mīlētum prōcēdimus. Mīlētī habitant philosophī. Nunc volā ad occidentem.

GADES
ROMA
BRVNDISIVM
TARENTVM
CARTHAGO
CORINTHVS
ATHENAE
SPARTA
TROIA
EPHESVS
MILETVS
SEPTENTRIŌNĒS
OCCIDĒNS
ORIĒNS
MERĪDIĒS

Īcarus. Ō pater, pater, quam pulchra urbs! Dīc mihi nōmen.

Daedalus. Corinthus est. Corinthī hominēs fabricant aera. Nōn longē abest Sparta. Spartae sunt fortissimī mīlitēs. Nunc multa mīlia passuum volābimus ad occidentem. Hīc vidēs Tarentum. Tarentī nēmō māgnī mōmentī habitat. Nunc Brundisium īmus. Neque Brundisiī habitant clārissimī. Sed portus est celeberrimus. Iterum ad occidentem tē verte.

Īcarus. Ecce, pater, urbs māxima. Rōma est. Rōmae habitat Titus, quī artem grammaticam nōn amat. Fortāsse nunc dē cāsū locātīvō recitat —Ephesī, Corinthī, Tarentī, Brundisiī, Rōmae, humī, domī. Ō puerum miserrimum! Doleō quod iter āerium nōbīscum nōn facit. Ō pater cārissime, nōnne licet dēscendere et Titum quaerere? Ut gaudēbit nōbīscum volāns!

Daedalus. Sed nūllās habet pennās; volāre nōn poterit.

Īcarus. Quid autem ad rem? Est enim eī māgna aquila quam mānsuēfēcit. Aquilae īnsidēns cursum nostrum aequāre poterit.

Daedalus. Dēscendēmus igitur, et Titus nōbīscum volābit. [*Vīllae Titī appropinquant.*]

Īcarus [*per fenestram vocāns*]. Tite, Tite! Hūc, hūc venī. Artem grammaticam iam relinque! Īnsidē aquilae quam mānsuēfēcistī; aquila tē per aurās portābit dum nōs volāmus.

Titus. Quis vocat? Num somniō?

Īcarus. Nōn est somnium, Tite. Statim tē parā. Nōbīscum volābis.

Titus [*aquilae īnsidēns*]. Euge, euge! Ego veniam. Caelum ascende, aquila, et volā cum Īcarō Daedalōque.

Daedalus. Collum aquilae dīligenter retinē, Tite; celeriter volātūrī sumus. Iam Rōmam relinquimus. Rēctō cursū ad merīdiem contendimus. Ecce! Carthāgō nōbīs patet.

Titus. Quam pulchra est urbs! Quis hīc habitat?

Daedalus. Carthāginī habitābat Dīdō rēgīna, quae hospitiō excēpit Aenēān, quī Trōiā effūgit. Gādēs tamen nunc oportet nōs contendere.

Īcarus. Quid Gādibus est, mī pater, quod oportet nōs vidēre?

Daedalus. Gādibus stant columnae Herculis; est quoque hortus Hesperidum, ubi serpēns aurea pōma cūstōdit.

Titus. Ō Daedale, quam māximē cupiō Athēnās vidēre; Athēnīs sunt templa māgnifica. Nōnne licet ad occidentem redīre? nōn longum est iter volantibus. Nōlī, sōdēs, recūsāre.

Daedalus. Nōn recūsābō. Verte tē ad occidentem, Īcare. Titus volt Athēnās vidēre.

XVI

SPECIĒS

Puer. Quis tū es, speciēs superba?

Speciēs prior. Fōrma quaedam sum verbōrum.

Puer. Et quis tū, speciēs miserābilis?

Speciēs altera. Fōrma quaedam sum verbōrum.

Puer. Sed quōmodo inter vōs discrepātis?

Speciēs I. Ego sum Vōx Āctīva. Āctīva sum quia omnia agō vel faciō—vocō, teneō, claudō, audiō.

Speciēs II. Ego sum Vōx Passīva. Passīva appellor quia nōn agō omnia sed patior—vocor, teneor,

claudor, audior. Vōx Āctīva est domina, ego sum serva; illa mē increpat, ego ab illā increpor; illa mē verberat, ego ab illā verberor.

Puer. Altera vestrum est stulta, altera iniūsta. Neutra māiōrem habet potestātem. Utrīque est eadem potestās. Utraque eandem rem sīgnificāre potest. Nihil discrepat inter:

Rōmānī Caesarem necant

et

Caesar ā Rōmānīs necātur.

Speciēs I. Nihil discrepat! Ō scelestum puerum! Verberābō tē!

Speciēs II. Tū ab illā verberāberis.

Speciēs I. Caedam tē!

Speciēs II. Tū ab illā caedēris.

Speciēs I. Poscēs auxilium. Omnēs tē audient.

Speciēs II. Tū ab omnibus audiēris.

Speciēs I. Lacerō tē!

Speciēs II. Ab illā lacerāris.

Puer (*expergīscitur*). Quāle somnium! Nimis herī grammaticae studēbam. Ad multam noctem vigilāvī. Hinc illae speciēs! Nunc surgam, et dum surgō pēnsum iterābō.

Vōx Passīva

Tempus Praesēns		*Tempus Futūrum*	
vocor	tangor	vocābor	tangar
vocāris	tangeris	vocāberis	tangēris
vocātur	tangitur	vocābitur	tangētur
vocāmur	tangimur	vocābimur	tangēmur
vocāminī	tangiminī	vocābiminī	tangēminī
vocantur	tanguntur	vocābuntur	tangentur

Tempus Imperfectum

vocābar	tangēbar
vocābāris	tangēbāris
vocābātur	tangēbātur
vocābāmur	tangēbāmur
vocābāminī	tangēbāminī
vocābantur	tangēbantur

Ars Grammatica

Vōx Passīva

Tempus praesēns, et tempus futūrum, et tempus imperfectum passīvae vōcis hunc in modum ā vōce āctīvā facile dūcēs :

Singulāriter	*Vōx Āctīva*	*Vōx Passīva*
Prīma persōna	–ō *vel* –m	–r
Secunda „	–s†	–ris†
Tertia „	–t	–tur
Plūrāliter		
Prīma persōna	–mus	–mur
Secunda „	–tis	–minī
Tertia „	–nt	–ntur

† *–is* in tempore futūrō cōniugātiōnis prīmae et secundae et in tempore praesentī tertiae cōniugātiōnis fit *–eris* in vōce passīvā.

Exemplī causā :

Tempus Praesēns	*Tempus Futūrum*	*Tempus Imperfectum*
pulsor	docēbor	aperiēbar
pulsāris	docēberis	aperiēbāris
pulsātur	docēbitur	aperiēbātur
pulsāmur	docēbimur	aperiēbāmur
pulsāminī	docēbiminī	aperiēbāminī
pulsantur	docēbuntur	aperiēbantur
Similiter		
audior	regar	pulsābar
audīris	regēris	pulsābāris
etc.	etc.	etc.

XVII

MERCURIUS

Mercurius. Ubi sunt illī mānēs, quōs ad īnferōs dūcere dēbeō?

Servus. Iam collēctī sunt omnēs. Vestēs illīs ademptae sunt. Ōrnāmenta quoque ablāta sunt. Mihi spolia erunt.

Mercurius. Sed ubi sunt? Nōndum ā mē spectātī sunt.

Servus. Ecce, in tenebrīs stant.

Mercurius. Exī tū, quī ā tergō latēs. Quis fuistī?

Umbra. Caesar fuī. Interfectus sum ā Brūtō, quamquam nōndum rēx factus eram.

Mercurius. Nunc tū prōgredere, puer. Cūr volnerātus es et caesus?

Titus. Ego verberātus sum. Eram ōlim Titus.

Mercurius. Verberātus es?

Servus. Ita; verberātus est ab Orbiliō, quia ars grammatica neglēcta erat. Itaque sē occīdit.

Mercurius. Ō puerum miserum! Ō crūdēlem Orbilium! Ubi est ille? Vīvitne adhūc?

Servus. Nōn vīvit. Īnsānus factus est et furiōsus quia Titus sē occīdit, itaque ipse quoque sē occīdit. Cito ā tē spectātus erit. Ego illum dūcam ad tē. Nōn veniet etsī ā tē vocātus erit.

Mercurius. Ō rem mīrābilem! Ecce venit magister Orbilius. Canit furiōsus grammaticās aliquot nūgās.

Orbilius. Ō Tite, Tite, ubi es? Quandō ā mē vidēberis? Grammaticam artem ā mē ipsō docēberis. Nunquam iterum Vōce Passīvā territus eris. Ecce, ipse recitō:

Perfectum Tempus	*Plūsquam perfectum Tempus*	*Futūrum et perfectum Tempus*
territus sum	territus eram	territus erō
territus es	territus erās	territus eris
territus est	territus erat	territus erit
territī sumus	territī erāmus	territī erimus
territī estis	territī erātis	territī eritis
territī sunt	territī erant	territī erunt

Mercurius. Ego poenās nōn sūmam. Satis poenārum dat.

Ars Grammatica

Vōx Passīva

Tempus perfectum, et tempus futūrum et perfectum, et tempus plūsquam perfectum vōcis passīvae facile dūcēs, sī participiō perfectō cūiusque verbī addideris praesēns aut futūrum aut imperfectum tempus verbī *sum.* Exemplī causā:

Tempus Perfectum	*Tempus Futūrum et perfectum*	*Tempus Plūsquam perfectum*
pulsātus sum	doctus erō	apertus eram
,, es	,, eris	,, erās
,, est	,, erit	,, erat
Similiter		
doctus sum	interfectus erō	morsus eram
etc.	etc.	etc.

Modus Imperātīvus

Fōrma modī imperātīvī vōcis passīvae est singulāriter eadem quae fōrma īnfīnītīvī praesentis in vōce āctīvā. Exemplī causā:

	I	II	III	IV
Infīnītīvus praesēns Vōcis āctīvae	pulsāre	docēre	regere	aperīre
Imperātīvus modus Vōcis passīvae	pulsāre	docēre	regere	aperīre

Secunda persōna plūrāliter est idem quod secunda persōna praesentis temporis indicātīvī: e.g.

pulsāminī docēminī regiminī aperīminī

Tabula temporum

		vocāre	monēre	claudere	audīre
Singulāris numerus	Prīma persōna	VII	IIII	II	I
	Secunda persōna	XI	VIII	V	III
	Tertia persōna	XV	XII	VIIII	VI
Plūrālis numerus	Prīma persōna	XVIIII	XVI	XIII	X
	Secunda persōna	XXII	XX	XVII	XIIII
	Tertia persōna	XXIIII	XXIII	XXI	XVIII

Numerī indicant fōrmās verbōrum. Exemplī causā: sī vōx est āctīva, tempus futūrum, quid indicat numerus duodecimus? Respōnsum est "monēbit."

Exercitātiō

A. *Vōx Āctīva*

1. Quid indicat numerus secundus? (praesēns tempus.)
2. " " " sextus? (imperfectum tempus.)
3. " " " decimus? (perfectum tempus.)
4. " " " quīntus decimus? (futūrum tempus.)
5. " " " vīcēsimus quārtus? (praesēns tempus.)
6. " " " vīcēsimus? (plūsquam perfectum tempus.)
7. " " " quīntus? (futūrum et perfectum tempus.)

8. Quid indicat numerus ūndecimus ?
(imperfectum tempus.)
9. „ „ „ septimus decimus ?
(futūrum tempus.)
10. „ „ „ duodecimus? (perfectum tempus.)

B. *Vōx Passīva*

Quid indicant eīdem numerī in vōce passīvā ?

Tempus praesēns	Futūrum	Imperfectum	Perfectum	Plūsquam perf.	Fut. et perf.
XVI	XI	VII	IIII	II	I
XXII	XVII	XII	VIII	V	III
XXVII	XXIII	XVIII	XIII	VIIII	VI
XXXI	XXVIII	XXIIII	XVIIII	XIIII	X
XXXIIII	XXXII	XXVIIII	XXV	XX	XV
XXXVI	XXXV	XXXIII	XXX	XXVI	XXI

Exemplum

Sī vōx est passīva, verbum "monēre," quid indicat numerus vīcēsimus ? Respōnsum "monitī erātis."

Exercitātiō

1. Sī vōx est passīva, verbum "audīre," quid indicat numerus prīmus, tertius, decimus, vīcēsimus prīmus, trīcēsimus ?

2. Sī vōx est āctīva, verbum "claudere," quid indicat numerus secundus, quārtus, duodecimus, duodēvīcēsimus, trīcēsimus tertius ?

Exercitātiō

Servus mē vocāvit (āctīvē).

Ego ā servō vocātus sum (passīvē).

Verte passīvē:

1. Orbilius Titum verberat.
2. Orbilius Titum verberābit.
3. Orbilius Titum verberāvit.
4. Titus rēs grammaticās nōn amat.
5. Titus rēs grammaticās nōn amābat.
6. Titus rēs grammaticās nōn amāverat.
7. Mercurius mānēs ad īnferōs dūcit.
8. Mercurius mānēs ad īnferōs dūxerit.

Verte āctīvē:

1. Omnēs ā servō collēctī sunt.
2. Omnēs ā servō colliguntur.
3. Omnēs ā servō colligēbantur.
4. Magister ā nōbīs nōn amātur.
5. Magister ā mē nōn amābātur.
6. Caesar ā vōbīs interfectus est.
7. Ego ā vōbīs rēx factus sum.
8. Orbilius ā tē spectātus erit.

XVIII

MANCIPIŌRUM AUCTIŌ

Mangō. Tū mancipia dispōne, et quemque suō in ōrdine collocā; pedēsque gypsō obline; sīc vēnālēs esse vidēbuntur, ēmptōrēsque quam plūrimōs allicient. Nunc praecōnium fac, et iubē ēmptōrēs iam adesse ad forum.

Praecō. Hūc, hūc advenīte ēmptōrēs! Optimī vēneunt servī. Quis licēbitur? Sī quis praesentem pecūniam numerāre nōn potest, pīgnus dare et proximō annō solvere licet.

Mangō. Multī conveniunt; itaque nihil cūnctandum est. Vēndēmus ergō.

Praecō. Quem prīmum prōdūcēmus?

Mangō. Comātum hunc lūdī magistrum; etenim honestus vidētur esse.

Praecō. Heus tū, doctissime, catastam ascende; oculīs omnium tē mōnstrā.

Mangō. Iam fac praecōnium.

Praecō. Optimum mancipium vēnumdō, doctissimum; quis emet? quis sapientissimus post hominum memoriam fierī volt? quis omnia nōsse et doctum sē praebēre?

Ēmptor quīdam. Speciē quidem vidētur foedissimā! Ostende mihi titulum, quī vitia ēius, sī quae habet, dēscrībit. Deōs immortālēs! octō dentēs dēsunt, alterō oculō captus, alterō lippus, alterō pede claudus, gibber, distortīs crūribus, vārus...

Praecō (*interpellāns*). Quid tamen ad rem membrōrum dēbilitās? mentis vērō aciē sī quis alius praeditus est.

Ēmptor. Nōn placet mihi; prōverbiī meminī, "mēns sāna in corpore sānō." Sed quid potissimum nōvit?

Praecō. Arithmēticam, astronomiam, geōmetriam, mūsicam, omnēs auctōrēs et historiās, nūtrīcem Anchīsae, nōmen et patriam novercae Anchemolī, omnia dē longā vītā Acestae, dē numerō urnārum vīnī quās Ēvander Phrygibus dōnāvit...

Ēmptor. Satis nūgārum! Licetne interrogāre hominem?

Praecō. Interrogā. Doctissimum inveniēs.

Ēmptor. Cūiās es?

Lūdī magister. Samius.

Ēmptor. Ubi īnstitūtus es?

Lūdī magister. In Aegyptō, apud sapientēs quī ibi sunt.

Ēmptor. Age, sī tē ēmerō, quid mē docēbis?

Lūdī magister. Equidem docēbō tē nihil, sed in memoriam tibi revocābō.

Ēmptor. Quōmodo?

Lūdī magister. Purgābō prius animam, et sordēs illīus ēluam.

Ēmptor. Sed quōmodo in memoriam revocābis?

Lūdī magister. Prīmum quidem opus erit longā quiēte et silentiō et quīnque integrīs annīs nihil quidquam loquī.

Ēmptor. Ego tamen loquāx esse volō, nōn statua. Sed quid post silentium et post quīnquennium fīet?

Lūdī magister. Posteā vērō, hospes, sciēs dē terrā, et āëre, et aquā, et īgnī, et fōrmīs eōrum...

Ēmptor.	Fōrmam igitur habet īgnis, et āër, et aqua?
Lūdī magister.	Et māximē quidem manifēstam, neque enim sine fōrmā possunt sē movēre.
Ēmptor.	Mīra praedīcis.
Lūdī magister.	Praeter ea quae dicta sunt, etiam ipsum tē, quī ūnus vidēris, alium oculīs, alium rē vērā cōgnōscēs.
Ēmptor.	Quid ais? Alius ego sum, nōn ille ipse quī nunc tēcum loquor?
Lūdī magister.	Iam quidem hīc es; ōlim vērō in aliō corpore et sub nōmine aliō appārēbās; mox rūrsus in aliud corpus et in aliud nōmen trānsībis.
Ēmptor.	Lepidē nārrās! Egone immortālis erō? Sed dē hīs satis; quod ad victum autem, quālis es?
Lūdī magister.	Animantibus mē abstineō, sed omnia reliqua edō, nisi fabās.
Ēmptor.	Cūr ā fabīs abhorrēs?
Lūdī magister.	Nōn abhorreō, sed sacrae sunt et mīra eārum nātūra.
Ēmptor.	Ut mīra nārrās! Quantī illum vēndis?
Praecō.	Decem minīs.
Ēmptor.	Meus est, tantī ēmptus.
Praecō.	Heus tū! nunc tibi quoque ascendendum est. Nōnne vērē sapiēns vidētur esse?
Ēmptor.	Turpissimō saltem est aspectū, ut decet sapientem. Sed quid scīs facere? Quās artēs ēdoctus es?
Medicus.	Morbōs sānāre sciō.
Ēmptor.	Quālēs morbōs?
Medicus.	Febrēs, podagram, coryzam, dolōrēs capitis, dentium, ventris.
Ēmptor.	Quōrum nūllum patior, neque umquam passus sum.

Medicus. Itaque frueris in corpore sānō mente īnsānā.

Praecō. Tacē, tacē, nisi vīs verberārī. Dēscende, et tū, quī ā tergō latēs, furcifer, ascende.

Ēmptor. Iūppiter, ut celeriter ascendit! Dī immortālēs, quam artem tū ēdoctus es?

Fūnambulus. Ego sum fūnambulus; per fūnem quamvīs tenuem ambulāre possum.

Ēmptor. Sed quid ad rem? Quid ūtile facere potes?

Fūnambulus. Graecō mōre saltāre possum docēre līberōs tuōs et trochō lūdere.

Ēmptor. Bene, optime! Ego tē emam. Līberī enim meī tempus mihi semper terunt iubentēs mē sēcum lūdere. Nunc nōn diūtius tempus nēquīquam cōnsūmam. Dabō tibi, praecō, mīlle dēnāriōs. Num satis?

Praecō. Satis. Accipe, sed ūtere eō benīgnē.

XVIIII

PUER QUĪ Ā LŪDŌ SĒ ABSTINUIT

Persōnae

Sextus	fratrēs	Medicus
Quīntus		Lūdī magister
Mārcus		Aliī discipulī
Pater		
Māter		

Scaena prīma. *In vīllā Mārcī patris.*

[*Māter et pater ientāculum edunt.*]

Pater. Ubi sunt Quīntus, et Sextus, et Mārcus?

Māter. Omnēs excitāvī. Venient mox; īmmō vērō iam veniunt.

[*Quīntus et Sextus intrant.*]

Quīntus. Salvē, māter! Salvē, pater! [*Sextus calceōs suōs quaerit.*]

Māter. Patrem salvēre iubē, Sexte.

Sextus. Salvē! Calceōs meōs invenīre nōn possum.

Māter. Ō pessime, nēglegēns es. Venī hūc. Ō puer abōminande! Collum nōn lāvistī, comās nōn pexistī. Abī iterum ad cubiculum tuum et collum lavā, comāsque pecte.

[*Exit Sextus.*]

[*Omnēs ientāculum edunt. Quīntus multum edit, et multum bibit.*]

Quīntus. Dā mihi, sīs, māter, aliquantulum porcīnae.

Māter. Nōnne satis iam ēdistī, mī Quīnte? Nōn oportet tē nimis edere. Sī nimis edēs, ex ventre labōrābis.

Quīntus. Nōndum satis ēdī; etiam nunc ēsuriō.

Pater. Satis nōn ēdistī, scelerātissime! Iam tria ōva et multum pānis ēdistī. Nōn licet tibi plūs edere. [*Sextus iterum intrat.*]

Sextus. Mārcus ē lectō surgere nōnvolt. In lectō iacet, neque ad lūdum īre volt.

Pater. Sed oportet eum statim surgere. Cūr nōndum surrēxit?

Sextus. Quia aegrōtat, mī pater. Ex ventre, ex capite labōrat.

Quīntus. Nimis ēdit Mārcus; nunc ex ventre labōrat. Ego nimis nōn edam.

Māter. Tū, tamen, fēstīnā, Sexte. Ientāculum nōn ēdistī, et mox ad lūdum īre tē oportēbit. Accipe aliquantulum porcīnae.

[*Sextus porcīnam edit.*]

Quīntus. Cūr Sextō porcīnam dās, māter? mihi nōn dedistī.

Pater. Tacē! omnium avidissimus es. Tū iam tria ōva ēdistī et nunc porcīnam edere vīs.

Māter. Fēstīnāte! iam oportet vōs ad lūdum īre. Valēte! ego ad Mārcum ībō.

Sextus. / *Quīntus.* Valē, māter! Valē, pater. Nōs ad lūdum īmus.

SCAENA SECUNDA. *In cubiculō Mārcī.*

Māter. Cūr nōndum ē lectō surrēxistī, Mārce?

Mārcus. Ō māter, aegrōtō! Ex capite, ex ventre labōrō.

Māter. Linguam mihi mōnstrā. [*Mārcus linguam suam extendit.*] Sed rubra est lingua. Satis bene valēs, nōn aegrōtās. Oportet tē ad lūdum īre.

Mārcus. Nōn satis valeō, mea māter; vehementer ex ventre labōrō. Ō ventrem meum! Ad lūdum īre nōn possum.

Māter. Medicum igitur quaeram. [*Māter exīre incipit.*]

Mārcus. Ō māter, redī, mea māter!

Māter. Quid vīs?

Mārcus. Iēiūnus sum, mea māter, neque ientāculum ēdī. Licetne mihi ientāculum in lectō edere?

Māter. Sī ex ventre labōrās, nōn oportet tē edere. Sed quid vīs?

Mārcus. Ōva, sīs, et aliquantulum porcīnae.

Māter. Babae! Porcīnam tibi nōn dabō. Pultem adferam. [*Exit māter.*]

Mārcus [*submīssā vōce*]. Ō mē miserum! pultem nōn amō. Sed necesse est edere. Ad lūdum hodiē nōn ībō, quia pēnsum meum nōn fēcī. Ego in lectō iaceō; Sextus et Quīntus in ludō sunt. Illī scrībunt et recitant, iterum recitant, iterum scrībunt. Ego in lectō iaceō et dormiō.

[*Māter redit quae pultem adfert.*]

Māter. Nunc, Mārce, pultem adferō. Medicum arcessīvī, quī mox veniet. Accipe pultem.

[*Mārcus pultem capit, et edere incipit.*]

Mārcus. Hōc mihi nōn placet, māter. Nōnne licet mihi ōvum edere?

Māter. Minimē. Nihil nisi pultem tibi dabō.

[*Iānuam pulsat medicus.*]

Intrā!

Medicus. Salvē, mātrōna! Quis aegrōtat?

Māter. Salvē tū quoque! Hīc mihi fīlius ex ventre labōrat.

Medicus. Puerī semper ex ventre labōrant. Nimis edunt, deinde ex ventre labōrant. Manum mihi dā, puerule; pulsum sentiam. Ūnus, duo, trēs, quattuor, quīnque, sex, septem, octō, novem, decem, ūndecim, duodecim, tredecim, quattuordecim, quīndecim, sēdecim, septemdecim, duodēvīgintī, ūndēvīgintī, vīgintī. Nunc linguam mihi mōnstrā. [*Mātrī in aurem dīcit.*] Satis bene valet puer; nōn aegrōtat. Sed ad lūdum īre nōnvolt, itaque aegrum simulat. Amārissimum medicāmentum eī dabō. [*Clārā vōce*] Vehementer aegrōtat, sed bonum medicāmentum eī dabō.

Mārcus. Licetne mihi ōva edere?

Medicus. Minimē vērō. Nihil nisi pultem et medicāmentum tibi dabō.

[*Māter et medicus exeunt.*]

Mārcus. Ego medicāmentum nōn bibam. Per fenestram effugiam.

[*Celeriter ē lectō surgit, vestēs induit, per fenestram exit.*]

Scaena tertia. *In lūdō.*

[*Discipulī in sellīs sedent: intrat magister.*]

Discipulī. Salvē, magister!

Magister. Salvēte discipulī! Adsuntne omnēs?

Quīntus. Mārcus, quī aegrōtat, abest. Ex ventre labōrat.

Magister. Ille semper aegrōtat,—vel aegrum simulat. Is quī semper abest nihil potest discere. Tū, Quīnte, multō eris sapientior quam frāter tuus. Nunc animum attendite omnēs, et librōs aperīte! [*Sextus per fenestram spectat.*] Quem oportet recitāre?

Decimus. Licetne mihi, magister?

Quīntus (*interpellāns*). Tū herī recitāvistī. Hodiē mē oportet recitāre.

Magister. Puerō quī interpellat recitāre nōn licet. Tū, Manlī, incipe recitāre.

Sextus. Ō magister...

Magister. Nōlī interpellāre, Sexte! Manlius recitāre incipit.

[*Sextus iterum per fenestram spectat.*]

Manlius (*ē librō recitāns*). Ōlim homo quīdam in hortō suō sedēbat...

Sextus (*interpellāns*). In hortō tuō...

Magister. Tacē, Sexte! Nōn est "in hortō tuō." Spectā librum! Est "in hortō suō."

Manlius (*pergēns*). quī vīnum bibēbat, cibumque edēbat...

Sextus (*interpellāns*). Nunc edit...

Magister (*sevērā vōce*). Nōn nunc edit. Ōlim edēbat. Tū animum nōn attendis, sed per fenestram spectās. Librum spectā, et nōlī iterum interpellāre. Sī iterum interpellābis, tē virgīs caedam. Perge recitāre, Manlī!

Manlius. In mēnsā erant ōva, pānis...

Magister. Dēsiste! Sextus animum nōn attendit.

Sextus. Sed, magister...

Magister. Tacē, improbissime! Vōcem tuam audīre nōn volō. Animum attende. Perge, Manlī!

[*Sextus chartam capit et scrībit.*]

Manlius. In mēnsā erant ōva, pānis, ūvae...

Magister. Satis! Improbissimus ille Sextus scrībit. Dā mihi, Sexte, id quod scrīpsistī.

[*Sextus chartam magistrō dat.*]

Magister (*recitāns*). "Magister mala sūs est." Ō puerum abōminandum, improbissimum, scelerātissimum...

Sextus. Sed hōc nōn scrīpsī, magister.

Magister. Omnium mendācissimus es! Meīs ipse oculīs tē scrībentem vīdī.

Sextus. Ita, magister. Scrībēbam; sed nōn "mălа" scrīpsī, sed "māla." Et verbum "ĕst" breviter scrīpsī prō "edit." Nihil mihi dīcere licēbat, et per fenestram porcum vīdī māla tua edentem.

[*Omnēs ad fenestrās ruunt.*]

Magister. Sedēte omnēs! [*Omnēs iterum sedent, et Sextus dīcere pergit.*]

Sextus. Temptāvī tibi dīcere, sed tū semper, "Nōlī interpellāre," exclāmābās. Scrīpsī igitur, quia loquī mihi nōn licuit.

Magister. Num rē vērā in hortō porcus pōma mea edit?

Sextus. Īmmō vērō omnia iam ēdit.

Magister. Cūr nōn anteā mihi dīxistī, stulte? Ō mē miserum! Plūs docēre hodiē nōn possum. Licet vōbīs abīre. Hodiē discere nōn necesse est. Ego porcum comprehendere temptābō.

[*Exit.*]

[*Puerī exīre incipiunt.*]

Sextus. Ō beātum mē! Hodiē nōn discam, sed lūdam. Mārcus in lectō iacet; ego currō, ego saltō!

Quīntus. Mē quoque beātum! Mārcus pultem edet, ego crūstula edam.

Sextus. Ō miserrimum Mārcum! Ille medicāmentum bibit; nōs porcum vīdimus māla magistrī edentem!

Quīntus. Medicus linguam Mārcī spectat.
Manlius. Nōs triumphum spectābimus.
Decimus. Quem triumphum dīcis?
Manlius. Nōnne audīvistī? Post merīdiem Britannōs in triumphō dūcet Iūlius Caesar. Britannōs vīcit, et hodiē erit triumphus.
Omnēs. Euge! Euge! Ad triumphum ībimus.

[*Exeunt omnēs.*]

SCAENA QUĀRTA. *In Viā Sacrā.*

[*Spectātōrēs pompam spectant.*]

Sextus. Ut multī sunt mīlitēs! Iō triumphe!
Quīntus. Spectā gladiōs! Spectā pīla!

[*Tubicinēs "taratantara" dīcunt.*]

Decimus. Tubicinēs audiō. Iō triumphe!
Spectātōrēs. Iō triumphe! Iō triumphe!
Quīntus. Optima est pompa. Ecce! vidēsne animālia ista?
Manlius. Elephantī sunt. Elephantōs anteā nōn vīdī. Ō beātum mē! Iō triumphe!
Sextus. Et sīgna mīlitum spectā! Vidēsne tū, Quīnte? Nōn vidēs. Spectātōrēs spectās; nōlī illōs spectāre; pompam spectā! Cūr spectātōrēs spectās?
Quīntus. Quia Mārcum videō.
Sextus. Mārcum nōn vidēs. Ille in lectō iacet.
Quīntus. Videō eum. Ecce! nōnne tū vidēs?
Sextus. Ubi est?
Quīntus. Spectā! In summō mūrō sedet.
Manlius. Ā lūdō sē abstinuit. Nōn aegrōtābat. Magister eum virgīs caedet.
Sextus. Eum videō. (*Clāmāns*) Mārce, venī hūc!
Mārcus. Minimē vērō. Ad mē venīte! Optimus est locus. Bene vidēre possum.

[*Omnēs ad Mārcum eunt.*]

Sextus. Quōmodo hūc vēnistī?

Quīntus. Nōn aegrōtāvistī. Aegrum simulāvistī, et tē ā lūdō abstinuistī.

Mārcus. Ita vērō. Ad lūdum īre nōluī, quia pēnsum meum nōn fēceram. Sed pessimus ille medicus malum medicāmentum mihi dedit, quod bibere nōlēbam. Itaque per fenestram effūgī.

Spectātōrēs. Iō triumphe! Iō triumphe!

Quīntus. Magister tē vīrgīs caedet.

Mārcus. Nihil cūrō. Pompam spectāte.

Spectātōrēs. Iō triumphe! Iō triumphe!

Decimus. Vidētisne Britannōs?

Manlius. Abōminandī sunt omnēs!

Mārcus. Ecce! ōva pūtida habeō. In Britannōs iaciam.

Quīntus., *Sextus.*, *Manlius.* Dā mihi! Dā mihi!

[*Omnēs in Britannōs ōva iaciunt.*]

Manlius. Bene! Caput Britannī cūiusdam percussī.

Mārcus. Macte virtūte! Ōvō meō oculum dextrum Britannicī ducis percussī. Habet! Habet!

Spectātōrēs. Iō triumphe! Iō triumphe!

Sextus. Cavē, Mārce! Lūdī magistrum videō.

Mārcus. Ō mē miserum! Ego effugiam.

[*Dē mūrō dēscendit, sed magister eum videt.*]

Magister. Tē videō, Mārce! Venī hūc! [*Mārcum comprehendit magister.*] Abōminande puerule! Ā lūdō tē hodiē abstinuistī. Nunc autem ad lūdum redībimus, et virgīs tē caedam.

Mārcus. Ō parce, magister, parce mihi!

Spectātōrēs. Iō triumphe! Iō triumphe!

[*Magister Mārcum abdūcit.*]

Mārcus. Ō magister, vidēsne porcum istum? Ut māgnus est!

Magister. Porcum dīcis? Ubi est? [*Grunnit porcus.*]

Mārcus. Ecce! Spectā!

Magister. Videō eum. Curre, Mārce, celeriter. Porcum comprehendere temptā. Sī porcum comprehendere poteris, tibi parcam. [*Mārcus celeriter currit, et porcum comprehendit quem ad magistrum dūcit.*]

Mārcus. Ecce! magister. Porcum comprehendī. Nunc oportet tē mihi parcere, ut prōmīsistī.

[*Grunnit porcus.*]

Magister. Tibi parcam, optime. Porcum mihi dā!

[*Magister porcum abdūcit; Mārcus ad pompam redit.*]

Spectātōrēs. Iō triumphe! Iō triumphe!

Fīnis.

Persōnae hūius librī

Mīles loquitur.

Mīles in arma feror; puerī teneraeque puellae
vīvite fēlīcēs, mē mala bella vocant.

Cīvis loquitur.

Cēdunt arma togae. sum cīvis inūtilis armīs,
pāce tamen faciō mūnera dīgna virō.

Caesar loquitur.

Īnsīgnis victor Gallōrum Iūlius adsum,
cuī miserae mortis glōria causa fuit.

Brūtus loquitur.

Caesaris adveniō victōris Brūtus amīcus.
cūr nex ista? rogās? ille tyrannus erat.

Titus loquitur.

Adsum grammaticam quī stultus abōminor artem.
quis sine grammaticā reddere pēnsa potest?

Hīc meus liber, ō puer
quī studēs sapientiae,
si placet tibi, dum docet,
si docet, tibi dum placet,
    mūnus omne perēgit.

scrīpta pāgina fābulās,
pīcta pāgina imāginēs,
pāgina omnis habet iocōs;
mīxta sēria cum iocīs
    taedium grave tollunt.

disce grammaticam, puer;
cīvis, indue tē togā;
Caesarem gladiō necā,
Brūte, cum sociīs tuīs;
    tū renāscere, Rōma!

Rōma mīlitibus potēns,
Rōma lēgibus ūtilis,
Rōma Vergiliī parēns,
virtūtis puerīs dedit,
    dat, dabit documentum.

ARS GRAMMATICA

	M.	*F.*	*N.*
Sīngulāriter			
Nōm.	parvus	parva	parvum
Voc.	parve	parva	parvum
Acc.	parvum	parvam	parvum
Gen.	parvī	parvae	parvī
Dat.	parvō	parvae	parvō
Abl.	parvō	parvā	parvō
Plūrāliter			
Nōm.	parvī	parvae	parva
Voc.	parvī	parvae	parva
Acc.	parvōs	parvās	parva
Gen.	parvōrum	parvārum	parvōrum
Dat.	parvīs	parvīs	parvīs
Abl.	parvīs	parvīs	parvīs

Dēclīnātiō Secunda

	M.	*M.*
N.V.	puer	magister
Acc.	puerum	magistrum
Gen.	puerī	magistrī
D. Abl.	puerō	magistrō
N.V.	puerī	magistrī
Acc.	puerōs	magistrōs
Gen.	puerōrum	magistrōrum
D. Abl.	puerīs	magistrīs

	M.	M.	M.
Nōm.	fīlius	vir	deus
Voc.	fīlī	vir	deus
Acc.	fīlium	virum	deum
Gen.	fīliī *vel* fīlī	virī	deī
D. Abl.	fīliō	virō	deō
N.V.	fīliī	virī	dī (deī)
Acc.	fīliōs	virōs	deōs
Gen.	fīliōrum	virōrum *vel* virum	deōrum *vel* deum
D. Abl.	fīliīs	virīs	dīs (deīs)

Singulāriter	M.	F.	N.
Nōm.	miser	misera	miserum
Voc.	miser	misera	miserum
Acc.	miserum	miseram	miserum
Gen.	miserī	miserae	miserī
Dat.	miserō	miserae	miserō
Abl.	miserō	miserā	miserō
Plūrāliter			
Nōm.	miserī	miserae	misera
Voc.	miserī	miserae	misera
Acc.	miserōs	miserās	misera
Gen.	miserōrum	miserārum	miserōrum
Dat.	miserīs	miserīs	miserīs
Abl.	miserīs	miserīs	miserīs

Adjectīva Secundae Dēclīnātiōnis

Singulāriter	M.	F.	N.
Nōm.	pulcher	pulchra	pulchrum
Voc.	pulcher	pulchra	pulchrum
Acc.	pulchrum	pulchram	pulchrum
Gen.	pulchrī	pulchrae	pulchrī
	etc.	etc.	etc.

Dēclīnātiō Tertia

mīles, mīlitis (*m.*)

	Singulāriter	*Plūrāliter*
N.V.	mīles	mīlitēs
Acc.	mīlitem	mīlitēs
Gen.	mīlitis	mīlitum
Dat.	mīlitī	mīlitibus
Abl.	mīlite	mīlitibus

opus, operis (*n.*)

	Singulāriter	*Plūrāliter*
N.V.	opus	opera
Acc.	opus	opera
Gen.	operis	operum
Dat.	operī	operibus
Abl.	opere	operibus

cīvis, cīvis (*m.*)
nūbēs, nūbis (*f.*)
pōns, pontis (*m.*)
mare, maris (*n.*)

Singulāriter				
N.V.	cīvis	nūbēs	pōns	mare
Acc.	cīvem	nūbem	pontem	mare
Gen.	cīvis	nūbis	pontis	maris
Dat.	cīvī	nūbī	pontī	marī
Abl.	cīve	nūbe	ponte	marī
Plūrāliter				
N.V.	cīvēs	nūbēs	pontēs	maria
Acc.	cīvēs	nūbēs	pontēs	maria
Gen.	cīvium	nūbium	pontium	marium
Dat.	cīvibus	nūbibus	pontibus	maribus
Abl.	cīvibus	nūbibus	pontibus	maribus

Dēclīnātiō Quārta

	portus (*m.*)	**cornū** (*n.*)
Singulāriter		
N.V.	portus	cornū
Acc.	portum	cornū
Gen.	portūs	cornūs
Dat.	portuī (portū)	cornū
Abl.	portū	cornū
Plūrāliter		
N.V.	portūs	cornua
Acc.	portūs	cornua
Gen.	portuum	cornuum
Dat.	portibus	cornibus
Abl.	portibus	cornibus

Dēclīnātiō Quīnta

Diēs (*m. vel f.*)

	Singulāriter	*Plūrāliter*
N.V.	diēs	diēs
Acc.	diem	diēs
Gen.	diēī	diērum
Dat.	diēī	diēbus
Abl.	diē	diēbus

Adjectīva Tertiae Dēclīnātiōnis

melior, meliōris

Singulāriter	*M.F.*	*N.*
N.V.	melior	melius
Acc.	meliōrem	melius
Gen.	meliōris	meliōris
Dat.	meliōrī	meliōrī
Abl.	meliōre	meliōre

Plūrāliter	*M.F.*	*N.*
N.V.	meliōrēs	meliōra
Acc.	meliōrēs	meliōra
Gen.	meliōrum	meliōrum
Dat.	meliōribus	meliōribus
Abl.	meliōribus	meliōribus

trīstis, trīstis

Singulāriter	*M.F.*	*N.*
N.V.	trīstis	trīste
Acc.	trīstem	trīste
Gen.	trīstis	trīstis
Dat.	trīstī	trīstī
Abl.	trīstī	trīstī
Plūrāliter		
N.V.	trīstēs	trīstia
Acc.	trīstēs	trīstia
Gen.	trīstium	trīstium
Dat.	trīstibus	trīstibus
Abl.	trīstibus	trīstibus

ācer, ācris

Singulāriter	*M.*	*F.*	*N.*
N.V.	ācer	ācris	ācre
Acc.	ācrem	ācrem	ācre
Gen.	ācris	ācris	ācris
Dat.	ācrī	ācrī	ācrī
Abl.	ācrī	ācrī	ācrī
Plūrāliter			
N.V.	ācrēs	ācrēs	ācria
Acc.	ācrēs	ācrēs	ācria
Gen.	ācrium	ācrium	ācrium
Dat.	ācribus	ācribus	ācribus
Abl.	ācribus	ācribus	ācribus

audāx, audācis

Singulāriter	M.F.	N.
N.V.	audāx	audāx
Acc.	audācem	audāx
Gen.	audācis	audācis
Dat.	audācī	audācī
Abl.	audācī	audācī
Plūrāliter		
N.V.	audācēs	audācia
Acc.	audācēs	audācia
Gen.	audācium	audācium
Dat.	audācibus	audācibus
Abl.	audācibus	audācibus

PRŌNŌMINA

Singulāriter		
Nōm.	ego	tū
Acc.	mē	tē
Gen.	meī	tuī
Dat.	mihi	tibi
Abl.	mē	tē
Plūrāliter		
Nōm.	nōs	vōs
Acc.	nōs	vōs
Gen.	nostrī, nostrum	vestrī, vestrum
Dat.	nōbīs	vōbīs
Abl.	nōbīs	vōbīs

Singulāriter et Plūrāliter	
Acc.	sē
Gen.	suī
Dat.	sibi
Abl.	sē

Singulāriter

	M.	*F.*	*N.*	*M.*	*F.*	*N.*
Nōm.	hīc	haec	hōc	ille	illa	illud
Acc.	hunc	hanc	hōc	illum	illam	illud
Gen.	hūius	hūius	hūius	illīus	illīus	illīus
Dat.	huīc	huīc	huīc	illī	illī	illī
Abl.	hōc	hāc	hōc	illō	illā	illō

Plūrāliter

Nōm.	hī	hae	haec	illī	illae	illa
Acc.	hōs	hās	haec	illōs	illās	illa
Gen.	hōrum	hārum	hōrum	illōrum	illārum	illōrum
Dat.	hīs	hīs	hīs	illīs	illīs	illīs
Abl.	hīs	hīs	hīs	illīs	illīs	illīs

Singulāriter

Nōm.	iste	ista	istud	ipse	ipsa	ipsum
Acc.	istum	istam	istud	ipsum	ipsam	ipsum
Gen.	istīus	istīus	istīus	ipsīus	ipsīus	ipsīus
Dat.	istī	istī	istī	ipsī	ipsī	ipsī
Abl.	istō	istā	istō	ipsō	ipsā	ipsō

Plūrāliter

Nōm.	istī	istae	ista	ipsī	ipsae	ipsa
Acc.	istōs	istās	ista	ipsōs	ipsās	ipsa
Gen.	istōrum	istārum	istōrum	ipsōrum	ipsārum	ipsōrum
Dat.	istīs	istīs	istīs	ipsīs	ipsīs	ipsīs
Abl.	istīs	istīs	istīs	ipsīs	ipsīs	ipsīs

Singulāriter

Nōm.	is	ea	id	īdem	eadem	idem
Acc.	eum	eam	id	eundem	eandem	idem
Gen.	ēius	ēius	ēius	ēiusdem	ēiusdem	ēiusdem
Dat.	eī	eī	eī	eīdem	eīdem	eīdem
Abl.	eō	eā	eō	eōdem	eādem	eōdem

Plūrāliter

	M.	F.	N.	M.	F.	N.
N.V.	eī	eae	ea	eīdem	eaedem	eadem
Acc.	eōs	eās	ea	eōsdem	eāsdem	eadem
Gen.	eōrum	eārum	eōrum	eōrundem	eārundem	eōrundem
Dat.	eīs	eīs	eīs	eīsdem	eīsdem	eīsdem
Abl.	eīs	eīs	eīs	eīsdem	eīsdem	eīsdem

Singulāriter

Nōm.	quī	quae	quod	quis		quid
Acc.	quem	quam	quod	quem		quid
Gen.	cūius	cūius	cūius	cūius		cūius
Dat.	cuī	cuī	cuī	cuī		cuī
Abl.	quō	quā	quō	quō		quō

Plūrāliter

Nōm.	quī	quae	quae	quī	quae	quae
Acc.	quōs	quās	quae	quōs	quās	quae
Gen.	quōrum	quārum	quōrum	quōrum	quārum	quōrum
Dat.	quibus	quibus	quibus	quibus	quibus	quibus
Abl.	quibus	quibus	quibus	quibus	quibus	quibus

Singulāriter	M.	F.	N.
Nōm.	nūllus	nūlla	nūllum
Acc.	nūllum	nūllam	nūllum
Gen.	nūllīus	nūllīus	nūllīus
Dat.	nūllī	nūllī	nūllī
Abl.	nūllō	nūllā	nūllō

Plūrāliter

Nōm.	nūllī	nūllae	nūlla
Acc.	nūllōs	nūllās	nūlla
Gen.	nūllōrum	nūllārum	nūllōrum
Dat.	nūllīs	nūllīs	nūllīs
Abl.	nūllīs	nūllīs	nūllīs

Similiter: alius
alter, -a, -um (alterius)
neuter, neutra, neutrum
sōlus (sōlīus)
tōtus (tōtīus)
ūllus (ūllīus)

GRADŪS COMPARĀTIŌNIS

A. Adiectīva

	Positīvus	*Comparātīvus*	*Superlātīvus*
(*a*)	longus	longior	longissimus
	crūdēlis	crūdēlior	crūdēlissimus
	audāx	audācior	audācissimus
	prūdēns	prūdentior	prūdentissimus
(*b*)	pulcher	pulchrior	pulcherrimus
	ācer	ācrior	ācerrimus
	celer	celerior	celerrimus
(*c*)	similis	similior	simillimus
(*d*)	bonus	melior	optimus
	māgnus	māior	māximus
	malus	pēior	pessimus
	parvus	minor	minimus

B. Adverbia

Positīvus	*Comparātīvus*	*Superlātīvus*
longē	longius	longissimē
crūdēliter	crūdēlius	crūdēlissimē
audācter	audācius	audācissimē
pulchrē	pulchrius	pulcherrimē
ācriter	ācrius	ācerrimē
bene	melius	optimē
māgnopere	magis	māximē
male	pēius	pessimē
———	minus	minimē
multum	plūs	plūrimum

NUMERI

	M.	*F.*	*N.*
Nōm.	ūnus	ūna	ūnum
Acc.	ūnum	ūnam	ūnum
Gen.		ūnīus	
Dat.		ūnī	
Abl.	ūnō	ūnā	ūnō

	M.	*F.*	*N.*
Nōm.	duo	duae	duo
Acc.	duōs	duās	duo
Gen.	duōrum	duārum	duōrum
Dat.	duōbus	duābus	duōbus
Abl.	duōbus	duābus	duōbus

Similiter: ambō

	M.F.	*N.*
Nōm.	trēs	tria
Acc.	trēs	tria
Gen.	trium	trium
Dat.	tribus	tribus
Abl.	tribus	tribus

ūnus, -a, -um	prīmus, -a, -um
duo, -ae, -o	secundus
trēs, tria	tertius
quattuor	quārtus
quīnque	quīntus
sex	sextus
septem	septimus
octō	octāvus
novem	nōnus
decem	decimus
ūndecim	ūndecimus
duodecim	duodecimus
tredecim	tertius decimus
quattuordecim	quārtus decimus

quīndecim	quīntus decimus
sēdecim	sextus decimus
septendecim	septimus decimus
duodēvīgintī	duodēvīcēsimus
ūndēvīgintī	ūndēvīcēsimus
vīgintī	vīcēsimus
vīgintī ūnus	vīcēsimus prīmus
vīgintī duo	vīcēsimus secundus
vīgintī trēs	vīcēsimus tertius
trīgintā	trīcēsimus
quadrāgintā	quadrāgēsimus
quīnquāgintā	quīnquāgēsimus
sexāgintā	sexāgēsimus
septuāgintā	septuāgēsimus
octōgintā	octōgēsimus
nōnāgintā	nōnāgēsimus
centum	centēsimus
mīlle	mīllēsimus

VERBA

Vōx Āctīva

IMPERĀTĪVUS MODUS

vocā	monē	claude (cape)	audī
vocāte	monēte	claudite (capite)	audīte

INDICĀTĪVUS MODUS

Tempus Praesēns

vocō	moneō	claudō	faciō	audiō
vocās	monēs	claudis	facis	audīs
vocat	monet	claudit	facit	audit
vocāmus	monēmus	claudimus	facimus	audīmus
vocātis	monētis	clauditis	facitis	audītis
vocant	monent	claudunt	faciunt	audiunt

Tempus Imperfectum

vocābam	monēbam	claudēbam	faciēbam	audiēbam
vocābās	monēbās	claudēbās	faciēbās	audiēbās
etc.	etc.	etc.	etc.	etc.

Tempus Futūrum

vocābō	monēbō	claudam	faciam	audiam
vocābis	monēbis	claudēs	faciēs	audiēs
etc.	etc.	etc.	etc.	etc.
vocābunt	monēbunt			

Tempus Perfectum

vocāvī	monuī	clausī	fēcī	audīvī
vocāvistī	monuistī	clausistī	etc.	etc.
vocāvit	monuit	clausit		
vocāvimus	monuimus	clausimus		
vocāvistis	monuistis	clausistis		
vocāvērunt	monuērunt	clausērunt		
(-ēre)	(-ēre)	(-ēre)		

Tempus Plūsquam perfectum

vocāveram	monueram	clauseram	fēceram	audīveram
etc.	etc.	etc.	etc.	etc.

Tempus Futūrum et perfectum

vocāverō	monuerō	clauserō	fēcerō	audīverō
vocāveris	etc.	etc.	etc.	etc.
etc.				
vocāverint				

PARTICIPIA

Tempus Praesēns

vocāns	monēns	claudēns	faciēns	audiēns

Tempus Futūrum

vocātūrus	monitūrus	clausūrus	factūrus	audītūrus

ĪNFĪNĪTĪVUS MODUS

Tempus Praesēns

vocāre	monēre	claudere	facere	audīre

Tempus Perfectum

vocāvisse	monuisse	clausisse	fēcisse	audīvisse

Tempus Futūrum

vocātūrus esse	monitūrus esse	clausūrus esse	factūrus esse	audītūrus esse

Vōx Passīva

IMPERĀTĪVUS MODUS

vocāre	monēre	claudere	audīre
vocāminī	monēminī	claudiminī	audīminī

INDICĀTĪVUS MODUS

Tempus Praesēns

vocor	moneor	claudor	audior
vocāris	monēris	clauderis	audīris
vocātur	monētur	clauditur	audītur
vocāmur	monēmur	claudimur	audīmur
vocāminī	monēminī	claudiminī	audīminī
vocantur	monentur	clauduntur	audiuntur

Tempus Imperfectum

vocābar	monēbar	claudēbar	audiēbar
vocābāris	etc.	etc.	etc.
vocābātur			
vocābāmur			
vocābāminī			
vocābantur			

Tempus Futūrum

vocābor	monēbor	claudar	audiar
vocāberis	monēberis	claudēris	audiēris
vocābitur	monēbitur	claudētur	audiētur
vocābimur	etc.	etc.	etc.

Tempus Perfectum

vocātus sum	monitus sum	clausus sum	audītus sum
etc.	etc.	etc.	etc.

Tempus Plūsquam perfectum

vocātus eram	monitus eram	clausus eram	audītus eram
etc.	etc.	etc.	etc.

Tempus Futūrum et perfectum

vocātus erō	monitus erō	clausus erō	audītus erō
etc.	etc.	etc.	etc.

PARTICIPIA

Tempus Perfectum

vocātus	monitus	clausus	audītus

ĪNFĪNĪTĪVUS MODUS

Tempus Praesēns

vocārī	monērī	claudī	audīrī

Tempus Perfectum

vocātus esse	monitus esse	clausus esse	audītus esse

Tempus Futūrum

vocātum īrī	monitum īrī	clausum īrī	audītum īrī

esse

Praesēns	*Imperf.*	*Perfect.*
sum	eram	fuī
es	erās	fuistī
est	erat	fuit
sumus	erāmus	fuimus
estis	erātis	fuistis
sunt	erant	fuērunt (-ēre)

Plūsquam perf.	*Futūrum*	*Fut. et perf.*
fueram	erō	fuerō
fuerās	eris	fueris
fuerat	erit	fuerit
fuerāmus	erimus	fuerimus
fuerātis	eritis	fueritis
fuerant	erunt	fuerint

ĪNFĪNĪTĪVUS MODUS

Praesēns: esse *Perfectum:* fuisse

posse

Praesēns	*Imperf.*	*Perfect.*
possum	poteram	potuī
potes	etc.	etc.
potest		
possumus		
potestis		
possunt		

Plūsquam perf.	*Futūrum*	*Fut. et perf.*
potueram	poterō	potuerō
etc.	etc.	etc.

ĪNFĪNĪTĪVUS MODUS

Praesēns: posse *Perfectum:* potuisse

eō, īre, īvī (iī), itum

Praesēns	*Futūrum*	*Imperfectum*
eō	ībō	ībam
īs	ībis	ībās
it	ībit	ībat
īmus	ībimus	ībāmus
ītis	ībitis	ībātis
eunt	ībunt	ībant

Imperātīvus	*Participium praesēns*
ī	iēns, euntis
īte	

volō,	velle,	voluī
nōlō,	nōlle,	nōluī
mālō,	mālle,	māluī

Praesēns tempus indicātīvī modī

volō	nōlō	mālō
vīs	nōnvīs	māvīs
volt	nōnvolt	māvolt
volumus	nōlumus	mālumus
voltis	nōnvoltis	māvoltis
volunt	nōlunt	mālunt

ferō, ferre, tulī, lātum

Praesēns

ferō
fers
fert
ferimus
fertis
ferunt

fīō, fierī, factus sum

INDICĀTĪVUS MODUS

Tempus Praesēns	*Tempus Futūrum*	*Tempus Imperfectum*	*Tempus Perfectum*
fīō	fīam	fīēbam	factus sum
fīs	fīes	fīēbās	
fit	fīet	fīēbat	
	fīēmus	fīēbāmus	
	fīētis	fīēbātis	
fīunt	fīent	fīēbant	

ĪNFĪNĪTĪVUS MODUS

Tempus Praesēns	fierī
Perfectum	factus esse
Futūrum	factum īrī

PARTICIPIUM

Perfectum factus

INDEX VOCĀBULŌRUM

The words in the vocabulary fall into three classes:

(1) those to which English equivalents are added;
(2) those which are paraphrased in Latin;
(3) those to which no explanation at all is added.

The third class can be readily explained by a gesture, a little dramatic action, a picture, or a sketch on the blackboard.

For the sake of completeness, supines are given, although they are not used in the text.

ā, ab; (cum abl.).
abdūcō, -ere, -dūxī, -ductum; ex aliquō locō dūcō.
abeō, -īre, -īvī *vel* -iī, -itum; eō ab.
abhorreō, -ēre, -uī; refugiō, abstineō.
abiēs, abietis (*f.*); *fir.*
abōminandus, -a, -um; pessimus.
abōminor, -ārī; nōn amō, ōdī.
abstineō, -ēre, -tinuī, -tentum; mē ab aliquā rē abstineō sī eam nōn tangō. Ā lūdō mē abstineō = ad lūdum nōn eō.
absum, abesse, āfuī.
accēdō, -ere, -cēssī, -cēssum; cēdō ad, veniō ad, eō ad.
accipio, -ere, -cēpī, -ceptum; capiō.
acervus, -ī (*m.*); cumulus.
Acestēs, -ae (*m.*).
aciēs, -ēī (*f.*); *sharpness.*
āctīvus, -a, -um.
ad; (cum acc.).
addō, -ere, -didī, -ditum.
adferō. Vidē *afferō.*
adhibeō, -ēre, -uī, -itum; prope teneō.
adhūc; ūsque ad hōc tempus.
adiectīvum, -ī (*n.*).
adimō, -ere, -ēmī, -emptum.
adiuvō, -āre, -ūvī, -ūtum; auxilium ferō; *help.*
admīttō, -ere, -mīsī, -mīssum; sinō intrāre.
admoneō, -ēre, -uī, -itum; *warn.*
adolēscō, -ere, adolēvī, adultum; crēscō. Puer adolēscit atque ita fit adolēscēns, deinde adolēscēns fit iuvenis. Iuvenis mox fit senex, postrēmō moritur.
adsum, -esse, -fuī; contrārium est *absum.*
advena, -ae (*m. f.*); *stranger.*
adveniō, -īre, -vēnī, -ventum; veniō ad.
adverbium, -ī (*n.*).
aedēs, -ium (*f.*). Spectā pāginam trīcēsimam prīmam.
aedificō, -āre; aedēs faciō, exstruō.
aegrōtō, -āre; nōn valeō, morbō affectus sum; doleō.
Aegyptus, -ī (*f.*).
Aenēās, -ae (*m.*).
aenigma (pl. aenigmata) *n.*, est Graecum nōmen.
aequō, -āre; *keep up with.*
aequus, -a, -um; *equal*; *aequō animō* est *sine irā.*
āēr, āeris (*m.*).
aerārium, -ī (*n.*); locus in quō pecūniam servāmus.
āerius, -a, -um; adiectīvum est; nōmen est *āer.*

aerumna, -ae (*f.*) ; cūra, miseria.
aes, aeris (*n.*) ; *bronze*; *pl. statues of bronze.*
aestuō, -āre; mare aestuat.
aestus, -ūs (*m.*) ; *tide.*
afferō, -ferre, attulī, allātum; ferō ad.
affīgō, -ere, -fīxī, -fīxum; aptō.
ager, agrī (*m.*); *field.*
agō, -ere, ēgī, āctum; *do, drive, act*; agō grātiās *thank.*
agricola, -ae (*m.*); is quī agrōs colit.
āiō, ais, ait; dīcō.
albus, -a, -um.
aliquantulum; pars parva.
aliquis, aliquid.
aliquot; *a few.*
alius, -a, -ud.
alliciō, -ere, -lexī, -lectum; *entice.*
alter, -tera, -terum.
altus, -a, -um.
amārus, -a, -um; contrārium est *dulcis.*
ambō, ambae, ambō; *both.*
ambulō, -āre.
amictus, -ūs (*m.*); vestis, habitus; *clothes.*
amīcus, -ī (*m.*); amīcī nōs amant et amīcōs amāmus.
amō, -āre; pater et māter fīliōs et fīliās amant; fīliī et fīliae patrem et mātrem amāre dēbent.
Anchemolus, -ī (*m.*).
Anchīsēs, -ae (*m.*).
anguis, -is (*m. f.*); serpēns.
anima, -ae (*f.*); *soul.*
animal, -ālis (*n.*); idem quod Anglicē.
animāns, -antis; animam habēns, vīvēns.
animī causā; voluptātis causā.
animus, -ī (*m.*); animō intellegimus.
annus, -ī (*m.*); *year.*
ante; (cum acc.).
anteā.
antīquius habeō; antepōnō, hōc est pōnō ante.
Antōnius, -ī (*m.*).
aperiō, -īre, aperuī, apertum.
appāreō, -ēre, -uī, -itum; *appear.*
appellō, -āre; nōminō.
appōnō, -ere, -posuī, -positum; pōnō ad.
appropinquō, -āre; accēdō, eō ad.
aptō, -āre; *fit.*
aqua, -ae (*f.*); *water.*
aquila, -ae (*f.*); avis māgna.
arbor, -oris (*f.*).
arceō, -ēre, -uī; *ward off.*
arcessō, -ere, -īvī, -ītum; *send for.*
ārdeō, -ēre, ārsī; *be on fire.*
arithmētica, -ae (*f.*); ars numerōrum.
arma, -ōrum (*n. pl.*); scūtum, galea, gladius, pīlum, arma sunt. Spectā pāginam tertiam decimam.
armātus, -a, -um; is armātus est quī arma fert.
arō, -āre; *plough.*
ars, artis (*f.*); discimus artēs et exercēmus.
ascendō, -ere, ascendī, ascēnsum.
aspectus, -ūs (*m.*); speciēs, vīsus.
aspiciō, -ere, aspexī, aspectum; videō.
assentātiō, -ōnis (*f.*); *flattery.*
assentātor, -ōris (*m.*); is quī semper dīcit, "Ita, ita; vēra dīcis, rēcta facis. Optimus es et iūstissimus."
assiduē; semper.
astronomia, -ae (*f.*); *astronomy.*
Athēnae, -ārum (*f.*).
Atlās, -antis (*m.*); deus quī caelum portat.
atque; et.
ātrium, -ī (*n.*); *hall, court.*
attendō, -ere, -tendī, -tentum; animum attendō = *I attend.*
auctiō, -ōnis (*f.*); *sale.*
auctor, -ōris (*m.*); is quī scrībit.
audāx, -ācis; is quī perīcula nōn timet est audāx.
audiō, -īre; auribus audīmus.
auferō, -ferre, abstulī, ablātum.
aura, -ae (*f.*); āer quī sē movet.
aureus, -a, -um; ex aurō factus.
auris, -is (*f.*).
aurum, -ī (*n.*); *gold.*
autem; et *vel* sed.
auxilium, -ī (*n.*); *help.*
avidus, -a, -um; avārus, quī nimis volt edere.
avis, -is (*f.*).
avunculus, -ī (*m.*); mātris frāter.

babae est exclāmātiō.
balaena, -ae (*f.*).
barba, -ae (*f.*); capillus quī crēscit in mentō iuvenis.

beātus, -a, -um; beātus multa bona habet. Fēlīx.
bellum, -ī (*n.*); bellum est inter nōs et Germānōs.
bene; contrārium est *male*.
beneficium, -ī (*n.*); bene factum; dōnum. Bonī beneficia amīcīs praebent.
benevolus, -a, -um; bonus.
benīgnē; *kindly*.
bibō, -ere, bibī.
bīnī, -ae, -a.
bonus, -a, -um; *good*.
bōs, bovis, *g. pl.* boum (*m. f.*); *ox, cow*.
brācae, -ārum (*f.*).
brevis, -e; contrārium est *longus*.
breviter; brevī tempore; paucīs verbīs.
Brundisium, -ī (*n.*).
Brūtus, -ī (*m.*).
būbula, -ae (*f.*); carō boum.

cadō, -ere, cecidī, cāsum; liber cadit nisi teneō.
caedō, -ere, cecīdī, caesum.
caelum, -ī (*n.*); locus in quō est sōl, lūna, astra.
Caesar, -aris (*m.*).
calamus, -ī (*m.*).
calceus, -ī (*m.*).
caliga, -ae (*f.*).
callidus, -a, -um; is quī sapit; acūtus.
canis, -is (*m. f.*); animal quod *au au* latrat.
canō, -ere, cecinī, cantum; carmina vōce canimus.
cantō, -āre; canō, sonō; gallus cantat.
capillus, -ī (*m.*).
capiō, -ere, cēpī, captum.
captō, -āre; capere temptō.
captus, -a, -um; participium ā *capiō* ductum. Is alterō oculō captus est quī ūnō tantum oculō vidēre potest.
caput, -itis (*n.*).
careō, -ēre, -uī, -itum; nōn habeō.
carmen, -inis (*n.*); id quod poēta scrībit; est carmen in pāginā sexāgēsimā tertiā.
carō, carnis (*f.*); *flesh, meat*.
Carthāgō, -ginis (*f.*).
cārus, -a, -um; id cārum est quod amō.
casa, -ae (*f.*); parva domus.
Cassius, -ī (*m.*).
cāsū; forte.
cāsus, -ūs (*m.*).
catasta, -ae (*f.*); pulpitum in quō vēnālēs stant servī.
catulus, -ī (*m.*); canis.
caulis, -is (*m.*); *cabbage*.
causa, -ae (*f.*); *cause, sake*.
caveō, -ēre, cāvī, cautum; puerī cum magistrum vident *cavē* exclamant. Cavē canem.
caverna, -ae (*f.*).
cēdō, -ere, cēssī, cēssum; eō, *happen, turn out, yield*.
celeber, -bris, -bre; clārus.
celeriter.
cella, -ae (*f.*).
cēlō, -āre.
cēra, -ae (*f.*); *wax (which was spread on writing tablets)*.
cērae, -ārum (*f.*); tabulae in quibus scrībimus.
cervus, -ī (*m.*); animal quoddam.
cēterī, -ae, -a; omnēs aliī.
charta, -ae (*f.*).
chorēa, -ae (*f.*); *saltāre* est verbum, *chorēa* nōmen.
cibus, -ī (*m.*); id quod edimus.
cingō, -ere, cīnxī, cīnctum.
cito; mox.
cīvis, -is (*m.*); spectā pāginam quīntam decimam.
clam; *secretly*.
clāmō, -āre; māgnā vōce aliquid dīcō.
clārissimus, -a, -um; *most famous*.
claudicō, -āre.
claudō, -ere, clausī, clausum.
claudus, -a, -um.
cliēns, -ntis (*m.*); vidē *patrōnus*.
cōgnōscō, -ere, -nōvī, -nitum; inveniō, nōscō, sciō.
cōgō, -ere, coēgī, coāctum; *compel*.
colligō, -ere, -lēgī, -lēctum.
collocō, -āre; pōnō.
collum, -ī (*n.*).
colō, -ere, coluī, cultum; *I till*.
colōnus, -ī (*m.*); agricola.
color, -ōris (*m.*).
columna, -ae (*f.*); *pillar*.
coma, -ae (*f.*).

comātus, -a, -um; is quī longum habet capillum.
comes, -itis (*m. f.*); amīcus, socius, is quī tēcum it.
comparātiō, -ōnis (*f.*).
comparō, -āre; dīcō "hōc est māius (minus, altius, difficilius, etc.) quam illud."
comprehendō, -ere, -hendī, -hēnsum; capiō, teneō.
comprimō, -ere, -pressī, -pressum; cum *et* premō.
cōnfectus; vidē verbum *cōnficiō.*
cōnferō, -ferre, -tulī, -lātum; mē cōnferō *sīgnificat* eō.
cōnficiō, -ere, -fēcī, -fectum. Cōnfectus = vehementer affectus; dolōre affectus sum = doleō.
cōniciō, -ere, cōniēcī, cōniectum; temptō solvere.
coniungō, -ere, -iūnxī, -iūnctum.
cōnsīdō, -ere, -sēdī, -sēssum.
cōnsilium, -ī (*n.*); *plan.*
cōnstituō, -ere, -tuī, -tūtum; *resolve.*
cōnsulō, -ere, -uī, -tum; *take counsel.*
cōnsūmō, -ere, -mpsī, -mptum; edō, perdō, terō.
contendō, -ere, -dī, -tum; eō.
contineō, -ēre, -tinuī, -tentum; *I contain.*
contrā.
convalēscō, -ere, -valuī; *get well.*
conveniō, -īre, -vēnī, -ventum; in ūnum locum cum aliīs veniō.
cōpia, -ae (*f.*); multum alicūius reī.
Corinthus, -ī (*f.*).
cornū, -ūs (*n.*); cervus cornua habet.
corpus, -oris (*n.*); habēs corpus et animam.
coryza, -ae (*f.*); nāsī fauciumque morbus.
cottīdiē; ūnō quōque diē.
creō, -āre; faciō.
crēscō, -ere, crēvī, crētum; māior fīō.
crēta, -ae (*f.*).
crīnis, -is (*m.*); capillus.
cruciātus, -ūs (*m.*); *torture.*
crūdēlis, -e; *cruel.*
crūs, crūris (*n.*); membrum corporis.
crūstulum, -ī (*n.*); *sweetmeat.*
cubiculum, -ī (*n.*); cella ubi dormīmus.
cubō, -āre, cubuī, cubitum; in lectulō iaceō.
cūiās, -ātis; ex quā patriā?
culmen, -inis (*n.*); tēctum.
culpa, -ae (*f.*); nōmen est; verbum est *culpāre* vel *reprehendere.* Sī reprehendō, dīcō, "malus es, iniūstus es." Saepe sīgnificat *mendum.*
cum; (a) *with* (abl.); (b) *when.*
cumulus, -ī (*m.*); *a heap.*
cūnctor, -ārī; tempus perdō.
cūnctus, -a, -um; *all.*
cupiō, -ere, -īvī, -ītum; volō.
cūr; *cūr* rogat, *quia* respondet.
cūrō, -āre; *look after, care.*
currō, -ere, cucurrī, cursum.
cursus, -ūs (*m.*); iter.
cūstōdiō, -īre; cūstōs sum.
cūstōs, -ōdis (*m.*); mīles patriae est cūstōs, quia patriam dēfendit.

Daedalus, -ī (*m.*).
dē; (cum abl.).
dēbeō, -ēre, -buī, -bitum; *owe, ought.*
dēbilitās, -ātis (*f.*); *weakness.*
dēcēdō, -ere, -cēssī, -cēssum; abeō.
decem; numerus.
Decimus, -ī (*m.*).
dēdūcō, -ere, -dūxī, -ductum; dūcō dē.
dēfendō, -ere, -dī, -fēnsum; mīles dēfendit patriam.
dēmōnstrō, -āre.
dēnārius, -ī (*m.*); nummus.
dēnī, -ae, -a.
dēnique; *finally.*
dēns, dentis (*m.*).
dēpellō, -ere, -pulī, -pulsum.
dēscendō, -ere, dēscendī, dēscēnsum.
dēscrībō, -ere, -scrīpsī, -scrīptum; scrībō dē.
dēsistō, -ere, -stitī, -stitum.
dēstituō, -ere, -uī, -ūtum; relinquō.
dēsum, -esse, -fuī; absum.
deus, -ī (*m.*); deī in caelō vīvunt, hominēsque regunt.
dēversōrium, -ī (*n.*); *inn.*
dexter, -tra, -trum.
dextra, -ae (*f.*).
dextrōrsum; ā sinistrā ad dextram.
dialogus, -ī (*m.*); sī duo inter sē loquuntur est dialogus.
dīcō, -ere, dīxī, dictum.
Dīdō, -ōnis (*f.*).

diēs, -ēī (*m.f.*); *day.* Contrārium est *nox.*
difficilis, -e; *facilis* et *difficilis* sunt contrāria.
digitus, -ī (*m.*).
dīgnus, -a, -um; (cum abl.) *worthy.*
dīligenter; summā cum cūrā.
dīripiō, -ere, -ripuī, -reptum; *sack.*
discipulus, -ī (*m.*); is quī discit.
discō, -ere, didicī; in lūdō discunt puerī.
discrepō, -āre; nōn īdem sum.
displiceō, -ēre, -uī, -itum; nōn placeō.
dispōnō, -ere, -posuī, -positum; ōrdine pōnō.
distortus, -a, -um.
distribuō, -ere, -tribuī, -tribūtum.
diū; (adverbium) longum tempus.
diūtius; comparātīvus gradus adverbiī *diū.*
dō, dare, dedī, datum.
doceō, -ēre, -uī, -ctum; magister docet puerōs, puerī discunt.
doctor, -ōris (*m.*); is quī docet; magister.
doctus, -a, -um; sapiēns.
documentum, -ī (*n.*); id quod docet.
doleō, -ēre, -uī, -itum; contrārium verbī *gaudeō*; dolōrem sentiō.
dolus, -ī (*m.*); *guile.*
domī; *at home.*
domina, -ae (*f.*); *mistress.*
dominus, -ī (*m.*); is quī domum habet.
domus, -ūs (*f.*); *home.*
dōnō, -āre; dō.
dōnum, -ī (*n.*); id quod dās.
dormiō, -īre; noctū in lectulīs dormīmus cum oculōs claudimus.
dūcō, -ere, dūxī, ductum.
dum; *while.*
duo, -ae, -o; numerus.

e = ex.
ecce; exclāmātiō; *vidē, spectā.*
edō, -ere, ēdī, ēsum.
ēdoctus, -a, -um; doctus.
effugiō, -ere, -fūgī, -fugitum; ex aliquō locō fugiō.
ēiciō, -ere, ēiēcī, ēiectum; iaciō ex.
elephantus, -ī (*m.*); animal quoddam ingēns.
ēluō, -ere, -uī, -ūtum; purgō.
ēmittō, -ere, ēmīsī, ēmissum; mittō ex.
ēmptor, -ōris (*m.*); is quī emit.
enim: ferē idem quod *nam.*
enim vērō = sine dubiō.
ēnumerō, -āre.
eō, īre, īvī *vel* iī, itum.
Ephesus, -ī (*f.*).
epistula, -ae (*f.*); scrībimus epistulās ad absentēs amīcōs.
equidem; ego quidem. Particula *quidem* cōnfīrmat.
equitō, -āre; *ride.*
equus, -ī (*m.*).
ergā.
ergō; itaque.
errō, -āre. Sī nōn rēctē respondēs, errās.
ērumpō, -ere, -rūpī, -ruptum; celeriter exeō.
ēs; idem quod *edis.*
ēst = edit.
ēsuriō, -īre; edere volō; iēiūnus sum.
et.
etenim; *in fact.*
etiam; *also.*
euge exclāmātiō gaudiī est.
Ēvander, -drī (*m.*).
ex; (cum abl.).
exciō, -īre, -īvī *vel* -iī, -itum *vel* -ītum; vocō ex.
excipiō, -ere, -cēpī, -ceptum; *receive.*
excitō, -āre; māter tē excitat sī forēs pulsāns *surge* exclāmat.
exclāmō, -āre; clāmō.
excōgitō, -āre; *devise.*
excruciō, -āre; dolōre māgnō aliquem afficiō. Morbī et volnera nōs excruciant.
exemplum, -ī (*n.*).
exeō, -īre, -īvī *vel* -iī, -itum; eō ex.
exercitātiō, -ōnis (*f.*); *exercise.*
exilium, -ī (*n.*); *exile.*
exitium, -ī (*n.*); *death.*
expellō, -ere, -pulī, -pulsum.
expōnō, -ere, -posuī, -positum; *explain.*
expūgnō, -āre; vī capiō.
exspectō, -āre; *wait for.*
extendō, -ere, -dī, -tum.
extrahō, -ere, -trāxī, -tractum; trahō ex.

faba, -ae (*f.*); *bean.*

fabricō, -āre ; faciō.
fābula, -ae (*f.*) ; *story*.
facilis, -e ; *easy*.
faciō, -ere, fēcī, factum.
factum, -ī (*n.*) ; *deed, act*.
fallō, -ere, fefellī, falsum ; *cheat*.
febris, -is (*f.*) ; morbus quī corpus nunc calidum nunc frīgidum reddit.
fēlēs, -is (*f.*) ; spectā pāginam trīcēsimam secundam.
fēlīciter, bene ; adverbium ab adiectīvō *fēlīx* ductum.
fēlīx, -īcis ; beātus ; is quī gaudet est fēlīx.
fēmina, -ae (*f.*) ; *woman*.
fenestra, -ae (*f.*).
fera, -ae (*f.*) ; animal saevum quod in silvīs vel in dēsertīs locīs habitat.
ferō, ferre, tulī, lātum ; nōnnunquam sīgnificat Anglicē *I lead*.
ferula, -ae (*f.*).
fessus, -a, -um.
fēstīnō, -āre ; celeriter eō.
fidēlis, -e ; *faithful*.
fīlia, -ae (*f.*) ; *daughter*.
fīlius, -ī (*m.*) ; *son*.
fīnis, -is (*m.*).
fīō, fierī, factus sum ; passīva vōx verbī *faciō*.
flāgitium, -ī (*n.*) ; culpa māgna, facinus.
fluctus, -ūs (*m.*) ; unda.
flūmen, -inis (*n.*) ; *river*.
fluō, -ere, flūxī, flūxum, *flow*.
fluvius, -ī (*m.*) ; flūmen.
foedus, -a, -um ; contrārium est *pulcher*.
forēs, -um (*f.*) ; iānua quae duās habet partēs ; aliter *valvae*.
fōrma, -ae (*f.*) ; *form* vel *formula*.
fōrmōsus, -a, -um ; pulcher.
fortāsse ; *perhaps*.
forte ; *by chance*.
fortis, -e ; is quī nihil timet est fortis.
fortūna, -ae (*f.*) ; *fortune, good fortune*.
forum, -ī (*n.*) ; *market-place*.
frangō, -ere, frēgī, frāctum.
frāter, -tris (*m.*) ; *brother*.
fraxinus, -ī (*f.*) ; arbor quaedam.
frequentō, -āre ; saepe eō ad.
frīgeō, -ēre ; frīgidus sum.
frīgidus, -a, -um ; contrarium est *calidus* ; hieme sumus frīgidī, calidī aestāte.
frīgus, -oris (*n.*) ; frīgus est hieme, ubi manūs et pedēs nōbīs frīgent, īmmō verō tōtum corpus frīgidum fit. Nōmen est *frīgus*, adiectīvum *frīgidus*.
frondeō, -ēre ; frondēs ēmīttere.
frōns, frondis (*f.*).
frūmentum, -ī (*n.*) ; *corn*.
fruor, fruī, fructus sum ; verbum dēpōnēns (cum ablātīvō), *enjoy*.
frūstrā ; *in vain*.
fuga, -ae (*f.*) ; nōmen est, verbum est *fugiō*.
fugiō, -ere, fūgī, fugitum ; *I fly* ; *I run away from*.
fugō, -āre ; *pursue*.
fūmō, -āre ; fūmum ēmīttō.
fūnambulus, -ī (*m.*) ; is quī per fūnem ambulāre potest.
fūnis, -is (*m.*) ; *rope*.
furcifer, -ī (*m.*) ; *rascal*.
furiōsus, -a, -um ; īnsānus et saevus.
futūrus, -a, -um.

Gādēs, -ium (*f.*).
galea, -ae (*f.*).
gallus, -ī (*m.*) ; spectā pāginam trīcēsimam quīntam.
gaudeō, -ēre, gāvīsus sum ; laetus sum. Contrārium est *doleō*. Sī pater tibi pecūniam dat, gaudēs.
genū, -ūs (*n.*).
geōmetria, -ae (*f.*).
gerō, -ere, gessī, gestum ; bellum contra Germānōs gerimus ; ferō.
gibber, -a, -um ; is gibber est cuī tumidum est tergum.
gladius, -ī (*m.*) ; mīles habet gladium.
glōria, -ae (*f.*) ; *glory, ambition*.
gradus, -ūs (*m.*).
grammaticus, -a, -um ; ad lītterās pertinēns. Artem grammaticam discimus sī discimus *surgō, surgis, surgit, parvus, parve, parvum*, etc.
grandis, -e ; māgnus.
grātiās agō ; *I thank*.
grātus, -a, -um ; id grātum est quod placet nōbīs.

gravis, -e.
grunniō, -īre; porcus grunnit.
gypsum, -ī (*n.*); crēta.

habeō, -ēre, habuī, habitum.
habitō, -āre; vīvō in.
haud; nōn.
hauriō, -īre, hausī, haustum; celeriter bibō.
herba, -ae (*f.*); id quod equī, bovēs, alia animālia in agrīs edunt.
Herculēs, -is (*m.*).
herī; *yesterday.*
Hesperidēs, -um (*f.*); Hesperī fīliae.
heus; exclāmātiō vocantis.
hīc, haec, hōc.
hīc; in hōc locō.
hiemps, -emis (*f.*); quattuor sunt partēs annī—vēr, aestās, auctumnus, hiemps.
hinc; ab hōc locō; dē hāc causā.
historia, -ae (*f.*); fābula, nārrātiō.
hodiē, *today.*
homō, hominis (*m.*); nōs hominēs sumus; canēs, equī, avēs nōn sunt hominēs.
honestus, -a, -um; *honourable.*
hōra, -ae (*f.*); duodecim hōrās habet diēs.
hordeum, -ī (*n.*); *barley.*
hortus, -ī (*m.*); *garden.*
hospes, -itis (*m.*); *stranger.*
hospitium, -ī (*n.*); *lodging.*
hostis, -is (*m.*); Anglī hostēs sunt Germānōrum.
hūc; ad hunc locum.
hūiusmodī; *of this kind.*
humī.

iaciō, -ere, iēcī, iactum.
iam; *now, by this time.*
iānitor, -ōris (*m.*); is quī iānuam cūstōdit, iānuae cūstōs.
iānua, -ae (*f.*).
ibi; in eō locō.
Īcarus, -ī (*m.*).
īdem, eadem, idem.
iēiūnus, -a, -um; is quī nihil ēdit et edere volt.
ientāculum, -ī (*n.*); *breakfast.*
igitur; *therefore.*
īgnāvus, -a, -um; īgnāvī pūgnāre nōlunt; piger.
īgnis, -is (*m.*); *fire*
īgnōrō, -āre; nēsciō, nōn sciō, nōn intellegō.
ille, illa, illud.
imāgō, -ginis (*f.*).
imber, imbris (*m.*); pluvia.
immemor, -oris; *forgetful.*
immortālis, -e; is immortālis est quī nunquam moritur.
immōtus, -a, -um; quiētus; is quī sē nōn movet immōtus est.
immō vērō; *nay rather, indeed.*
imperfectus, -a, -um.
impius, -a, -um; malus; contrārium adiectīvī *pius.* Ergā patrem, mātrem, deōs, patriam piī esse dēbēmus.
importūnus, -a, -um; importūnus est quī nōs irrītat quia semper rogat.
improbissimus, -a, -um; pessimus.
improbus, -a, -um; malus, pessimus.
imprūdēns, -ntis; *unaware.*
īmus, -a, -um.
in; praepositiō, cum: (a) acc., (b) abl.
in praesentī; nunc.
incipiō, -ere, -cēpī, -ceptum.
incitō, -āre; moveō; *urge on.*
incōgnitus, -a, -um; nōn nōtus, quem īgnōrāmus.
increpō, -āre, -uī, -itum; reprehendō.
incumbō, -ere, -cubuī, -cubitum; operam dō, animum attendō.
indicō, -āre; *mark.*
induō, -ere, -uī, -ūtum; induō mē vel induō vestem.
īnferī, -ōrum (*m.*); *lower world.*
īnfēstus, -a, -um; saevus, crūdēlis, hostīlis.
ingēns, -entis; māgnus.
initium, -ī (*n.*); contrārium est *fīnis.*
iniūstus, -a, -um; contrārium adiectīvī *iūstus.* Iniūstus mala facit.
īnsānus, -a, -um; *mad.*
īnsideō, -ēre, -sēdī, -sessum; sedeō in.
īnsīgnis, -e; clārus.
īnspiciō, -ere, -spexī, -spectum; spectō in.
īnstituō, -ere, -uī, -ūtum; ēducō, doceō.
īnstrūmentum, -ī (*n.*).
īnsula, -ae (*f.*).
īnsum, -esse, -fuī; esse in.

integer, -gra, -grum; ferē idem sīgnificat quod *tōtus*.
intellegō, -ere, -ēxī, -ctum; *understand*.
inter; (cum acc.).
interficiō, -ere, -fēcī, -fectum; necō.
interpellō, -āre; sī dum alius dīcit ego quoque incipiō dīcere ego interpellō.
interrogō, -āre; rogō.
intrō, -āre.
inūtilis, -e; nōn ūtilis.
inveniō, -īre, -vēnī, -ventum; *find*.
invideō, -ēre, -dī, -sum (cum dat.); sī doleō quod tū beātus es, invideō tibi.
iō exclāmātiō est.
iocus, -ī (*m.*); *joke, fun*.
ipse, ipsa, ipsum.
īra, -ae (*f.*); nōmen est; adiectīvum est *īrātus*. Sī puerī lūdunt, magister fit īrātus.
irrēpō, -ere, -rēpsī, -reptum; in aliquem locum rēpō; clam intrō.
irrītō, -āre; Orbilius Titum irrītat quem rēs grammaticās semper volt docēre.
is, ea, id.
iste, ista, istud.
ita; (a) contrārium adverbiī *minimē*; (b) *so*.
itaque; igitur, *therefore*.
iter, itineris (*n.*); *journey*.
iterō, -āre; iterum atque iterum dīcō.
iterum.
iubeō, -ēre, iūssī, iūssum; dīcō *venī, redī, scrībite, tacēte*, etc.
iūdicō, -āre; sī dīcō, "Pater meus est sapiēns," iūdicō dē patre meō.
Iūlius, -ī (*m.*).
iūnior; *younger*.
iūre; *rightly, naturally*.
iūssum, -ī (*n.*); *order*.
iuvenis, -is (*m.*); homō adultus quī nōndum est senex, neque nunc adolēscit sed iam est adultus.

labor, -ōris (*m.*); opus.
labōrō, -āre; doleō.
lacerō, -āre; *tear*.
laetus, -a, -um; sī laetus sum gaudeō, sī trīstis, doleō.
lambō, -ere, lambī, lambitum; *lick*.
lapidōsus, -a, -um; lapidibus parvīs plēnus.
lapis, -idis (*m.*).
largus, -a, -um; *liberal*.
lateō, -ēre, -uī; cēlō mē.
lavō, -āre, lāvī, lavātum (lōtum); manūs aquā lavāmus. *I wash*.
lēctor, -ōris (*m.*); is quī legit.
lectulus, -ī (*m.*); in lectulō dormiō.
lectus, -ī (*m.*); id in quō dormīmus.
lentē.
lepidē; *cleverly, wittily*.
lēx, lēgis (*f.*); *law*.
libellus, -ī (*m.*); nōnnunquam sīgnificat Anglicē *a petition*.
liber, -brī (*m.*); libellus.
līber, -a, -um; contrārium nōminis *servus*.
līberī, -ōrum (*m.*); fīliī et fīliae.
liceor, -ērī, licitus sum; *bid*.
licet.
lingua, -ae (*f.*).
lippus, -a, -um; *weak* (*of eyes*).
liquefaciō, -ere, -fēcī, -factum; *I melt*.
liquēscō, -ere, licuī; *melt*.
lītus, -toris (*n.*); margō vel ōra maris.
locus, -ī (*m.*); *a place*.
longē.
longus, -a, -um.
loquāx, -ācis; is quī multa loquitur loquāx est.
loquor, loquī, locūtus sum; verbum dēpōnēns quod *dīcō* sīgnificat.
lōrīca, -ae (*f.*).
Lūcius, -ī (*m.*).
lūdō, -ere, lūsī, lūsum.
lūdus, -i (*m.*); (a) locus in quō discunt puerī; (b) *play*.
lūna, -ae (*f.*); *moon*.
lūsor, -ōris (*m.*); is quī lūdit.
lūx, lūcis (*f.*); sōl nōbīs lūcem praebet; diē est lūx, nocte nōn est. *Sub lūcem* = paulō antequam sōl oritur.

macte virtute; exclāmātiō est; sīgnificat *bene, bene, laudō tē*.
madefaciō, -ere, -fēcī, -factum; madidum reddō.
madidus, -a, -um; madida vestis est vestis aquā plēna. Contrārium est *siccus*.
maereō, -ēre: maestus sum.
maestus, -a, -um; miser, trīstis.

magicus, -a, -um; *magic.*
magister, -trī (*m.*).
māgnificus, -a, -um; *splendid.*
māgnus, -a, -um.
māior, -us; vidē pāginam septuāgēsimam secundam.
male; contrārium est *bene.*
maledīcō, -ere, -dīxī, -dictum; maledīcō alicuī sī eum pessimum, impium, iniūstum vocō.
mālum, -ī (*n.*); pōmum.
malus, -a, -um; contrārium est *bonus.*
mancipium, -ī (*n.*); servus.
mandō, -āre; dō, impōnō.
māne; adverbium, *early.*
maneō, -ēre, mānsī, mānsum; stō, nōn abeō, nōn pergō.
mānēs, -ium (*m.*); *ghosts.*
mangō, -ōnis (*m.*); is quī servōs emit et māiōre pretiō vēndit.
manifēstus, -a, -um; clārus.
Manlius, -ī (*m.*).
mānsuēfaciō, -ere, -fēcī, -factum; *tame.*
manus, -ūs (*f.*).
Mārcus, -ī (*m.*).
mare, maris (*n.*).
margō, -ginis (*m.*).
maritimus, -a, -um; cursus maritimus = *sea-voyage.*
marītus, -ī (*m.*); pater tuus est marītus mātris tuae.
māter, -tris (*f.*); *mother.*
mātrimōnium, -ī (*n.*); pater tuus mātrem in mātrimōnium dūxit.
mātrōna, -ae (*f.*); fēmina, mulier.
māximē; vidē pāginam septuāgēsimam secundam.
māximus, -a, -um; gradus superlātīvus adiectīvī *māgnus.*
mēcum; cum mē.
medicāmentum, -ī (*n.*); quod medicus nōbīs dat; puerīs nōn placet.
medicus, -ī (*m.*); is quī morbōs sānat.
medius, -a, -um.
membrum, -ī (*n.*); digitus, oculī, aurēs sunt membra.
meminī, -isse; *I remember.*
memoria, -ae (*f.*); *memory.*
mendāx, -ācis; is est mendāx quī nōn vēra dīcit.
mēns, mentis (*f.*); id quō intellegimus.
mēnsa, -ae (*f.*).
mentum, -ī (*n.*).
mercātor, -ōris (*m.*); *merchant.*
Mercurius, -ī (*m.*); deus quīdam.
merīdiēs, -ēī (*m.*); regiō caelī; medius dies.
meritō; iūre; sī quis dēbet in exiliō esse, meritō est in exiliō; nōn sine iūstā causā.
meritum, -ī (*n.*); bene factum.
Metellus, -ī (*m.*).
meus, mea, meum.
mīles, -itis (*m.*); spectā pāginam tertiam decimam.
Mīlētus, -ī (*f.*).
mīlitia, -ae (*f.*); *warfare.*
mīlle; vidē numerōs.
mīlle passūs; *mile.*
mina, -ae (*f.*); pecūniae aliquantum.
minimē; vidē pāginam septuāgēsimam secundam.
minus; *less.*
mīrābilis, -e; *wonderful.*
mīrus, -a, -um; mīrābilis.
mīsceō, -ēre, -uī, -xtum; *mix.*
miser, -a, -um; contrārium est *fēlīx.*
miserābilis, -e; *piteous.*
miserē adverbium est, adiectīvum est *miser.*
miseria, -ae (*f.*); est nōmēn, adiectīvum est *miser.* Quid est adverbium?
mīttō, -ere, mīsī, mīssum.
modo; *only.*
modus, -ī (*m.*); *way*; *mood* (*in grammar*).
mōmentum, -ī (*n.*); id quod grave est habet mōmentum vel pondus. *Gravis* est contrārium adiectīvī *levis.*
mōns, montis (*m.*); spectā pāginam vīcēsimam octāvam.
mōnstrō, -āre.
mōnstrum, -ī (*n.*); māgnum atque terribile animal.
montānus, -a, -um; ad montem pertinēns.
mora, -ae (*f.*); *delay.*
morbus, -ī (*m.*); is morbō captus est quī aegrōtat.
mordeō, -ēre, momordī, morsum.
morior, morī, mortuus sum; contrārium est *vīvō.*

ōra, -ae (*f.*).
Orbilius, -ī (*m.*); nōmen magistrī clārissimī.
ōrdō, -inis (*m.*); *a line.*
oriēns, orientis (*m.*); caelī regiō.
orior, -īrī, ortus sum; surgō.
ōrnāmentum, -ī (*n.*); *ornament.*
ōs, ōris (*n.*); corporis pars.
os, ossis (*n.*).
ostendō, -ere, -dī, -tum; mōnstrō.
ōstium, -ī (*n.*); iānua.
ōvum, -ī (*n.*); *egg.*

pāgina, -ae (*f.*).
pallidus, -a, -um; *pale.*
pandō, -ere, -dī, passum *vel* pānsum; aperiō, extendō.
pānis, -is (*m.*); *bread.*
pannōsus, -a, -um; *ragged.*
parcō, -ere, pepercī, parsum; veniam dō. Parcō *alicui* nōn *aliquem.*
parēns, -ntis (*m. f.*); pater vel māter.
pāreō, -ēre, -uī, -itum; sī facis id quod magister iubet, pārēs magistrō.
parō, -āre; *get ready.*
pars, partis (*f.*); *part.*
participium, -ī (*n.*).
parturiō, -īre, -īvī *vel* -iī; *to be about to bring forth.*
parvus, -a, -um.
pāscō, -ere, pāvī, pāstum; cibum dō animālibus in prātō; animālia pāscuntur vel cibum edunt in prātō.
passīvus, -a, -um.
passus, -ūs (*m.*); *step, pace.*
pateō, -ēre, -uī; *be open.*
pater, -tris (*m.*); *father.*
patior, patī, passus sum; verbum dēpōnēns, *suffer.*
patria, -ae (*f.*); nostra patria est Anglia.
patrōnus, -ī (*m.*); patrōnus habet clientēs, quōs adiuvat et dēfendit. Clientēs dēbent māne patrōnum salūtāre.
patruus, -ī (*m.*); patris frāter.
paulō; nōn multō.
pectō, -ere, pexī, pexum; *I comb.*
pectus, -oris (*n.*); pars corporis.
pecūnia, -ae (*f.*).
pecus, -coris (*n.*); *cattle.*
pecus, -udis (*f.*); *beast.*
penārius, -a, -um; ad penum vel cibum pertinēns.
penna, -ae (*f.*); *wing.*
pēnsum, -ī (*n.*); opus quod domī facis.
penus, -ūs *vel* -ī (*m. f.*); *provisions.*
per; (cum acc.).
peragō, -ere, -ēgī, -āctum; faciō.
percutiō, -ere, -cussī, -cussum; pulsō; feriō.
perdō, -ere, perdidī, perditum; *lose, destroy.*
perfectus, -a, -um.
perficiō, -ere, -fēcī, -fectum; *finish.*
pergō, -ere, perrēxī, perrēctum.
perīculum, -ī (*n.*); *danger.*
perinde āc; *just as.*
perrumpō, -ere, -rūpī, -ruptum; quasi rumpō per aliquid; somnum tuum perrumpō sī tē ē somnō excitō.
persōna, -ae (*f.*); Brūtus, Titus, Orbilius sunt in hōc librō persōnae.
pertracto, -āre.
pēs, pedis (*m.*); membrum corporis.
pessimus, -a, -um; superlātīvus gradus adiectīvī *malus.*
petō, -ere, petiī *vel* petīvī, petītum; (a) quaerō; (b) magister malōs puerōs ferulā petit.
philosophus, -ī (*m.*); sapiēns.
Phryx, Phrygis (*m.*); *Phrygian.*
physiōgnōmōn, -onis (*m.*); spectā pāginam ūndēvīcēsimam. Physiōgnōmōn nātūram hominis expōnere potest sī caput pertractat.
pictus, -a, -um; *painted, drawn.*
pīgnus, -oris (*n.*); *pledge.*
pīlum, -ī (*n.*).
pīnus, -ī (*f.*); arbor quaedam.
piscātor, -ōris (*m.*); is quī piscēs captat.
piscis, -is (*m.*); animal quod in marī natat.
pius, -a, -um; bonus, contrārium est *impius.* Sacerdōs est pius.
placeō, -ēre, -uī, -itum; sī quid mihi placet, gaudeō.
plēnus, -a, -um; contrārium est *vacuus* vel *inānis.*
pluit; *it rains.*
plūrāliter.
plūrimus, -a, -um.
plūs.
pōculum, -ī (*n.*).
podagra, -ae (*f.*); pedum morbus.

spondeō, -ēre, spopondī, spōnsum; puellam alicuī in mātrimōnium dō.
spōnsa, -ae (*f.*); *bride.*
sporta, -ae (*f.*).
sportula, -ae (*f.*); sporta parva, cibum continēns.
statim; sine morā.
statua, -ae (*f.*).
statūra, -ae (*f.*); māgnitūdō corporis.
sternō, -ere, strāvī, strātum; *level, strike flat.*
stilus, -ī (*m.*).
stō, -āre, stetī.
studeō, -ēre, -uī; operam dō; cūrō.
stultus, -a, -um; contrārium est sapiēns.
sub; (cum abl. et cum acc.).
subitō; *suddenly.*
submīssus, -a, -um; submīssā vōce, nōn māgnā vōce.
sulcus, -ī (*m.*); dum agricola agrōs arat sulcōs in terrā facit.
sum, esse, fuī.
summus, -a, -um.
sūmō, -ere, sūmpsī, sūmptum.
superbus, -a, -um; *proud.*
superlātīvus, -a, -um.
superō, -āre; *outstrip.*
supplicium, -ī (*n.*); *severe punishment.*
supplicō, -āre; vōta faciō; deō supplicāmus.
surgō, -ere, surrēxī, surrēctum.
sūs, suis (*m.f.*); porcus.
suus, sua, suum.

tablīnum, -ī (*n.*); pars aedium.
tabula, -ae (*f.*).
taceō, -ēre, -uī, -itum.
taedium, -ī (*n.*); *weariness.*
tālis, -e; *such.*
tam; *so.*
tamen; ferē idem quod *sed.*
tandem; *at length.*
tangō, -ere, tetigī, tāctum.
tantī; illō pretiō.
tardus, -a, -um; *slow, late.*
Tarentum, -ī (*n.*).
tegō, -ere, tēxī, tēctum.
templum, -ī (*n.*); *temple.*
temptō, -āre; *try.*
tempus, -oris (*n.*); (1) *time*; (2) *tense.*
tenebrae, -ārum (*f.*); *darkness.*
teneō, -ēre, -uī, -tum.
tener, -a, -um; *tender, young.*
tenuis, -e.
tergum, -ī (*n.*).
ternī, -ae, -a.
terō, -ere, trīvī, trītum; tempus terō = tempus perdō.
terra, -ae (*f.*),
terreō, -ēre, -uī, -itum; *frighten.*
terribilis, -e; *awful.*
tertius, -a, -um; numerus.
timeō, -ēre; perīcula timēmus.
titulus, -ī (*m.*); tabula scrīpta.
Titus, -ī (*m.*).
toga, -ae (*f.*); vestis exterior. Spectā pāginam quīntam decimam.
togātus, -a, -um; is togātus est quī togā vestītus est. Spectā pāginam quīntam decimam.
tolerō, -āre; ferō.
tollō, -ere, sustulī, sublātum; puerī dextram tollunt sī respondēre volunt. Saepe sīgnificat *perdō.*
tondeō, -ēre, totondī, tōnsum; capillum secō.
torqueō, -ēre, torsī, tortum; *twist, torture.*
torrēns, torrentis (*m.*); rapidum flūmen.
tōtus, -a, -um; *whole.*
trahō, -ere, trāxī, tractum.
trāns; (cum acc.).
trānseō, -īre, -īvī *vel* -iī, -itum; eō trāns.
tredecim; numerus.
tremō, -ere, -uī.
trēs, tria; numerus.
trīcēsimus, -a, -um; numerus.
triumphus, -ī (*m.*); *a triumph.*
trochus, -ī (*m.*); *hoop.*
Trōia, -ae (*f.*).
trucīdō, -āre; necō.
tū.
tuba, -ae (*f.*); *trumpet.*
tubicen, -cinis (*m.*); quī tubā cantat.
tumidus, -a, -um; is quī tumet vel tumōrem habet est tumidus.
tumor, -ōris (*m.*).
tunica, -ae (*f.*); vestis quae sub cēterīs est vestibus.
turpis, -e; contrārium est *pulcher.*
tuus, tua, tuum.
tyrannus, -ī (*m.*); rēx. Rēx Britanniae est Georgius.

ubi; *where?*
umbra, -ae (*f.*); *shadow.*
umerus, -ī (*m.*); membrum corporis; īnfrā collum sunt tibi duo umerī.
umquam; *ever.*
unda, -ae (*f.*); fluctus.
unde; ex quō.
ūndecim; numerus.
ūndēvīgintī; numerus.
undique; ab omnibus partibus.
ūnus, -a, -um; numerus.
urbs, urbis (*f.*); Rōma, Corinthus, Sparta sunt urbēs.
urgeō, -ēre; agō, *drive.*
urna, -ae (*f.*); *jar.*
ūsque ad.
ut.
uter, utra, utrum.
uterque, utraque, utrumque; *each (of two).*
ūtilis, -e; *useful.*
ūtor, ūtī, ūsus sum; verbum dēpōnēns (cum ablātīvō), *use.*
ūva, -ae (*f.*); vīnum ex ūvīs facimus.

vacuus, -a, -um; contrārium est *plēnus.*
valeō, -ēre, -uī; nōn aegrōtō, sānus sum. Valē = *farewell.*
validus, -a, -um; Herculēs erat validus.
vānus, -a, -um; vacuus, inānis, stultus.
vārus, -a, -um; intrōrsus curvus.
vehementer; multā cum vī, māximē.
vel; (a) *or*; (b) *even.*
vēnālis, -e; *for sale.*
vēnātor, -ōris (*m.*); is quī ferās captat.
vēndō, -ere, vēndidī, vēnditum; *sell.*
vēneō, -īre; *be for sale.*
venia, -ae (*f.*); *veniam dō* est *sinō.*
veniō, -īre, vēnī, ventum.
venter, -tris (*m.*); pars corporis, in quam dēscendit cibus.
vēnumdō, -are, -dedī, -datum; vēndō.
verberō, -āre.
verbum, -ī (*n.*); (a) *word*; (b) *verb.*
Vergilius, -ī (*m.*); poēta clārissimus.
vēritās, -ātis (*f.*); id quod vērum est.
vērō; *in truth.*
vertō, -ere, -tī, -sum; verte *Roma* fit *amor.*
vērus, -a, -um; *true, real.*
vester, vestra, vestrum.
vestibulum, -ī (*n.*); pars aedium; in ātrium fert.
vestiō, -īre.
vestis, -is (*f.*).
vestrum; gen. pl. prōnōminis *tū.*
vetō, -āre, -uī, -itum; nōn sinō, dīcō *nōn licet.*
via, -ae (*f.*); *road.*
vibrāns, -ntis; *quivering.*
vīcēsimus, -a, -um; numerus.
victor, -ōris (*m.*); is quī vincit vel vīcit.
victus, -ūs (*m.*); penus, cibus.
videō, -ēre, vīdī, vīsum; oculīs videō. Passīvē = *I seem.*
vigilō, -āre; nōn dormiō.
vīgintī; numerus.
vīlla, -ae (*f.*); *country house.*
vincō, -ere, vīcī, victum; *conquer.*
vīnum, -ī (*n.*); *wine.*
vir, -ī (*m.*); pater tuus est vir, māter tua est fēmina.
virga, -ae (*f.*); pars arboris; virgīs magister puerōs caedit.
virgō, -inis (*f.*); puella cuī nōn est marītus.
viridis, -e; caulis dēbet viridī esse colōre.
virtūs, -ūtis (*f.*); *virtue, excellence.*
vīs, vim, vī, *pl.* vīrēs, vīrium, vīribus; *force,* (pl.) *strength.*
vīsus, -ūs (*m.*); *appearance.*
vīta, -ae (*f.*); contrārium est *mors. Verbum* est *vīvere.* Georgius Rēx vīvit, Eduardus nōn vīvit.
vitium, -ī (*n.*); *fault, defect.*
vīvō, -ere, vīxī, victum; *live.*
vocābulum, -i (*n.*).
vocō, -āre.
volnerō, -āre; volnus dō.
volnus, -eris (*n.*); *wound.*
volō, -āre.
volō, velle, voluī; sī librum volō, dīcō "dā mihi librum, dā mihi librum."
voltus, -ūs (*m.*).
voluptās, -ātis (*f.*); ferē idem quod *gaudium.*
vōx, vōcis (*f.*); *voice.*

CAMBRIDGE: PRINTED BY JOHN CLAY, M.A. AT THE UNIVERSITY PRESS